

EUGLENA

VERKIEZINGEN 2024

PB-PP|B-37037
BELGIE(N)-BELGIQUE

Afgiftekantoor GENT: X • P 602287 • ISSN 0772-7895 • V.U.: Veerle Cannoot, Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

EXTRA EDITIE VAN DE EUGLENA

EUGLENA

VERKIEZINGEN 2024

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

JNM, de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, is een jeugdbeweging voor iedereen tussen 7 en 26 jaar die zich goed voelt in de natuur en zijn schouders niet ophaalt voor het milieu. Samen trekken we het hele jaar door de mooiste natuurgebieden in en laten we ons betoveren door de zotste waarnemingen. We nemen zelf een zaag of schop in de hand en maken ruimte voor natuur. Bovendien gaan we op een duurzame en milieuvriendelijke manier door het leven en proberen we anderen daar ook warm voor te maken. En tijdens de zomermaanden? Dan kan je tijdens één van onze veertig zomerkampen in binnen- en buitenland dagenlang genieten met vrienden in de natuur. Kom zelf op ontdekking bij één van onze vijftig afdelingen in Vlaanderen en Brussel.

LID WORDEN EN BLIJVEN

We vinden het belangrijk dat iedereen met interesse voor natuur en milieu bij JNM terecht kan. Daarom kan je kiezen uit drie verschillende lidgeldtarieven. Het standaardtarief is 26 euro. Als je JNM wat meer wil steunen, kan je kiezen voor het verhoogd tarief van 32,5 euro. Als je het financieel moeilijker hebt, dan kies je het verlaagd tarief van 5 euro. Voor steunleden is het standaardtarief 30 euro. Er is ook een verlaagd tarief van 24 euro (je krijgt ook een abonnement op Euglena). Voor instellingen, bibliotheken, scholen... kan je lid worden voor 40 euro (je krijgt een abonnement op Euglena + Kikker).

CONTACTEER ONS

Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van 45 afdelingen uren leesplezier te bezorgen. Vul je gemeente in bovenaan op jnm.be en je komt terecht op de contactpagina van jouw afdeling.

DE EUGLENA

Euglena is het driemaandelijks nationale tijdschrift van JNM. De artikels en foto's worden gemaakt door onze vrijwilligers. Dank aan alle schrijvers en fotografen!

Vragen? Inzendingen? Eén adres: euglena@jnm.be!

JNM vzw

Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

ON: 0413892466

RPR, gerechtelijk arrondissement Gent

INHOUDSTAFEL

3 Voorwoord van een bovo

VERKIEZINGEN EN STEMMEN

4 Waarom gaan stemmen?

6 Politieke structuur

PARTIJEN EN HUN STANDPUNTEN

12 JNM vs Vlaamse partijen

14 Natuur als grote bedreiging voor de landbouw?

16 Stikstof en de politiek

20 Natuur- en milieubeleid in Vlaanderen

29 Politiek en jongeren

31 Sociaal ecologische rechtvaardigheid

WAT WERKT?

34 Wat met de mobiliteit in Vlaanderen?

36 Energie in België: wat je moet weten

STEMMEN, HOE DOE JE DAT?

41 Stemmen binnen de lijntjes

46 Hoe wordt met mijn stem een regering gevormd?

50 Euh, en nu, kiezen ofwa?

51 Verklarende woordenlijst

Vlaanderen
verbeelding werkt

Werkten mee aan deze editie:

Vormgeving: Drees Vandenberghe

Illustraties: Margot Draelants, Marie Decreton, Renee Van De Velde (memes)

Coverfoto: Bavo Josephy

Auteurs: Simon Vandepitte, Nicolaas Van der Burght, Vic Verhaeghe, Lize De Visscher, Jona Barkmeijer, Raf Vanisterbecq, Simon Bil, Chiara Jacobs, Mori Wuytens, Rohan Meerhaeghe, Margot Draelants, Bent Callewier, Martha van de Velde

Nalezers & Eindredactie: Jona Barkmeijer, Nel Top, Kate Bekaert, Iris Van Cleuvenbergen, Wout Van Impe, Veerle Cannoot, Elke Tydtgat

Trekkers: Simon Bil, Marie Decreton

VOORWOORD VERKIEZINGSEUGLENA

Een Euglena in april, wie had dat gedacht? Ikzelf alleszins niet bij de start van het werkjaar. Toen Marie op Nazofé een aankondiging deed om rond de verkiezingen te werken, hoorde je hier en daar enthousiasme. Kritische stemmen lieten zich ook horen, JNM en politiek, gaat dat wel samen? In de statuten (vergelijk het met de grondwet van JNM) staat immers dat JNM politiek neutraal is. Dit slaat echter op partijpolitiek neutraal, JNM kan wel in bepaalde beleids-thema's (Vb. Klimaat) een standpunt innemen. Deze Euglena heeft dus niet de bedoeling om bepaalde partijen naar voor te schuiven maar wil JNM'ers aanzetten tot kritisch denken rond bepaalde beleidsthema's en het belang van stemmen benadrukken. Het zijn vreemde tijden, én meer dan ooit is het zaak om goed geïnformeerd te gaan stemmen.

“ Een gezonde portie JNM-chaos zorgde voor een overdaad aan ideeën, het ene al realistischer dan het andere.”

Midden november hadden we met het verkiezingswerk-groepje onze eerste vergadering op het Bondssec. Een gezonde portie JNM-chaos zorgde voor een overdaad aan ideeën, het ene al realistischer dan het andere. Zo ging het over informatieve video's, podcasts of een verkiezingsnood-telefoon. Een Euglena in verkiezingsthema klonk ook al snel als een aantrekkelijk idee. Dat het een volledige extra editie ging worden maakte het idee extra cool. Een project met een gezonde portie ambitie, zo heb ik ze graag. Er zijn natuurlijk ook een boel valkuilen bij het maken van een Euglena die enkel en alleen over beleid en verkiezingen gaat. We moeten partijpolitiek neutraal blijven. We moeten juiste informatie in de Euglena zetten, anders hebben jullie er ook weinig aan. Daarom al een eerste dikke merci aan alle schrijvers van artikelen. Ik ben blij dat zo veel JNM'ers zich verdiept hebben in een bepaald onderwerp en mee de verantwoordelijkheid nemen om mensen te informeren. Rond verkiezingen en politiek hangt ook een grijs imago. Vaak zijn het nonkels of tantes die op een liefste hun politieke frustraties op tafel gooien. Het is niet meteen een onderwerp dat je even snel met die ene andere JNM'er op

een activiteit gaat bespreken. Dat is jammer, want wij kunnen mee beslissen over onze toekomst. Met je stem bepaal je mee welke richting het beleid de komende jaren op zal gaan. In België moet je vanaf je 18 jaar gaan stemmen, voor de Europese verkiezingen moet je zelfs vanaf je 16 jaar naar de stembus. Een groot deel van de actieve JNM'ers kan dus gaan stemmen. Daarom vonden wij het belangrijk om hier iets mee te doen. Wij hopen dat je na het lezen van deze Euglena de verantwoordelijkheid voelt om je stem te laten horen, en hier kritisch over nadenkt.

Het is een uit de kluiten gewassen Euglena geworden, en daar zijn we blij mee! Eerst gaan we dieper in over waarom we moeten gaan stemmen. Waarom zouden we eigenlijk? Politiek lijkt soms een ver-van-ons-bed show. We leggen ook de politieke structuur uit en gaan daarna in op verschillende beleidsthema's; denk hierbij aan natuur en landbouw of jeugdwerk. Vervolgens gaan we in op oplossingen voor problemen en positieve veranderingen, wat goed is mag ook belicht worden. We kijken ook naar de alternatieven, zodat we jullie een zo breed mogelijk kader meegeven. Als er over politiek gepraat wordt nemen moeilijke termen vaak de bovenhand, daarom vind je in deze Euglena ook een verklarende woordenlijst (p. 51) terug.

Zo, nu heb ik genoeg geschreven en is het aan jullie! Veel plezier met het lezen van de Euglena. Hopelijk prikkelt het de interesse en zet het aan tot nadenken! Praat vooral over deze dingen met vrienden. Informeer elkaar!

Peace out,
Simon Vandepitte

WAAROM GAAN STEMMEN?

DOOR Nicolaas Van der Burght

Wat doe jij op 9 juni?

't Is een woord dat veel gebruikt wordt, maar waar iedereen toch precies maar een vaag begrip van heeft. Democratie. 't Is zo een woord dat we geërfd hebben van de oude Grieken: *δημος/dēmos* en *κρατειν/kratein*, volk en heerschappij. In een democratie regeert dus het volk. Die Grieken uit een ver verleden vonden dat alle burgers beslissingsrecht hadden in hun kleine stadstaat. Maar waarom zou het volk moeten regeren? En als we het daarover eens zijn, hoe dan?

We zijn al voor een tijdje met een heleboel mensen op deze planeet. En al die mensen willen samenleven! Omdat we niet met iedereen bevriend raken, hebben we baat bij een aantal regels. Daarnaast zijn er ook dingen die we samen willen verwezenlijken. We willen graag dat kinderen en jongeren onderwijs krijgen, of dat we verzorgd worden als we ziek zijn. Hoe organiseren we dat allemaal? Hoe bepalen we wat de regels zijn?

Met organisatie van gedeelde diensten, en bepalen en afdwingen van de regels, komt macht. We zagen in de loop van de geschiedenis al regelmatig wat er gebeurde wanneer het bestuur werd overgenomen door één persoon of een kleine groep. Ze verzamelen hun macht in tijden van crisis, wanneer ze beterschap kunnen beloven. Het kan zelfs zijn dat het ook even goed loopt. Vervolgens willen ze die macht koste wat kost bij zich houden, maar daarmee is het volk het niet altijd eens. Om alle macht samen te houden, gebruiken ze vreselijk veel geweld. Je weet wel over welke figuren ik het heb.

Gelukkig is er een andere mogelijkheid! We verdelen de macht, en iedereen krijgt een deeltje van het beslissingsrecht. Zo kan niemand systematisch de rest onderdrukken en met alle macht gaan lopen. Samen maken we betere beslissingen, die proberen voor een zo groot mogelijk deel van de bevolking goed te zijn, in plaats van enkel voor

degene die de macht hebben. Allemaal samen hebben we ook gewoon meer inzicht, meer ervaring, en meer kans op een goed idee!

Dat lijkt misschien vanzelfsprekend, maar dat is het helemaal niet! Het is helemaal niet zo simpel om het beslissingsrecht eerlijk te verdelen! Want wie werkt er natuurlijk tegen? Zij die het meeste macht hebben, en ze zijn er heel goed in. In het verleden hebben er veel mensen hard gestreden om tot het algemeen stemrecht dat we vandaag hebben te komen. Er waren eeuwen van sociale strijd nodig. Zo waren er de arbeiders die zich in vakbonden organiseerden, en de vrouwen die door onderdrukking van het

seksistische patriarchale systeem maar liefst tot ná de tweede wereldoorlog moesten wachten om stemrecht te krijgen.

Door al die strijd zijn we gekomen tot wat we vandaag hebben: een parlementaire democratie. Daarin verkiezen we volksvertegenwoordigers, die het mandaat krijgen om te besturen. Zo verkies je partijen en mensen die jouw ideeën op dat moment het beste vertegenwoordigen, en wordt een bestuur gevormd op basis van ideeën waar de meerderheid achter staat. Zoals je misschien wel al weet doen die hun job soms vrij goed, maar gaan ze soms ook serieus de mist in! Momenteel leeft het gevoel dat het allemaal prutters zijn, die niet meer echt in de realiteit staan. Ze worden soms te veel beïnvloed door het lobbywerk van grote bedrijven of denken te veel op korte termijn.

Met stemmen houdt het echter niet op als we echt de macht eerlijk willen verdelen. Er zijn veel landen waar er gestemd wordt, maar waar het volk eigenlijk niets te beslissen heeft. Stemmen is een eerste stap; de volgende is om je te laten horen.

“ Als we niet gaan stemmen, dan geven we eigenlijk het hele project van gezamenlijk besturen op.”

Zelfs de politici die het goed menen zitten vaak met hun hoofd in alle wetteksten en partijpolitieke spelletjes, waardoor zij helemaal geen tijd meer hebben om degelijk na te denken welk beleid nu echt nodig is. Daarvoor moeten alle burgers actief meedenken, en van zich laten horen. Om dat mogelijk te maken, hebben we onder andere vrijheid van meningsuiting verankerd in onze grondwet. Als we een gezamenlijke besluitvoering willen, moeten we allemaal gehoord worden. Daarop moeten we blijven hameren, met actief burgerschap, participatie en activisme, want het gaat niet vanzelf gebeuren.

Als die politici allemaal niet zo perfect zijn, waarom zouden we ze dan nog kiezen? Kies voor de politici die het snelst naar jouw ideeën zouden luisteren, of de politici die al ideeën hebben die lijken op de jouwe. Ga er dan niet direct van uit dat ze die dan allemaal gaan uitvoeren, er is een goede kans dat ze daar pas in slagen als die ideeën ook nog eens weerklinken in de maatschappij. Als jij en anderen die gelijkaardig denken jullie stem laten horen, dan is er meer kans dat die ideeën ook werkelijkheid worden.

Als we niet gaan stemmen, dan geven we eigenlijk het hele project van gezamenlijk besturen op. Dan maken we beetje bij beetje de weg vrij voor figuren die liefst alle macht bij zichzelf zien. Daarom is het belangrijk te blijven opkomen om gehoord te worden, en te blijven strijden zodat iedereen gehoord wordt! Want daaruit zal het bestuur komen dat het beste is voor allemaal.

© Drees Vandenberghe

POLITIEKE STRUCTUUR

GEMEENTE

Van alle beleidsniveaus in België, zijn de allerkleinste de gemeentes en steden. Voor mensen die net als ik in een dorp zijn opgegroeid waar er meer kerken zijn dan activiteiten voor jongeren, waar de geur van mest precies voortdurend in de lucht hangt en waar zowat iedereen iedereen kent, is het misschien verwonderlijk dat daar wel degelijk politieke beslissingen worden genomen. Maar ja hoor, er is een volledige wetgevende én uitvoerende macht aanwezig in jouw dorp of stad, hoe klein ook.

De wetgevende macht, zeg maar 'het parlement' of op z'n JNM's 'de Algemene Vergadering' van jouw gemeente, wordt de raadsleden genoemd. De uitvoerende macht van je gemeente, zeg maar 'de ministers' of op z'n JNM's 'het Bestuur', zit in het college van burgemeester en schepenen. De meerderheid bestaat uit partijen die beslissen om samen te werken en samen meer dan 50% van de stemmen halen. Zij verdelen onderling wie er schepenen en burgemeester mag worden.

De raadsleden en het college van burgemeester en schepenen vormen samen de gemeenteraad. Het aantal mensen in de gemeenteraad wordt bepaald door het aantal inwoners in je gemeente of stad. De kleinste gemeentes hebben zeven plaatsjes in de gemeenteraad (ook wel 'zetels' genoemd), de grootste hebben er 55. Zo heeft Gent bijvoorbeeld 53 zetels en een klein Vlaams-Brabants dorpje zoals Kampenhout 21.

GEMEENTELIJK BELANG

Je gemeente houdt zich bezig met, je raadt het al, 'zaken van gemeentelijk belang'. *What the hell* zijn 'zaken van gemeentelijk belang'? Goeie vraag!

In de eerste plaats zijn dat sportinfrastructuur, gemeentelijke scholen, bibliotheken, lokaal jeugdwerk, gemeentelijke wegen en groenbeheer in het dorp. Ook kan je gemeente of stad projecten subsidiëren of GAS-boetes uitdelen. Daarnaast houden ze zich bezig met dingen die ze moeten doen van de andere, hogere overheden. Dit is bijvoorbeeld de bevolkingsregisters beheren.

DOOR Lize De Visscher

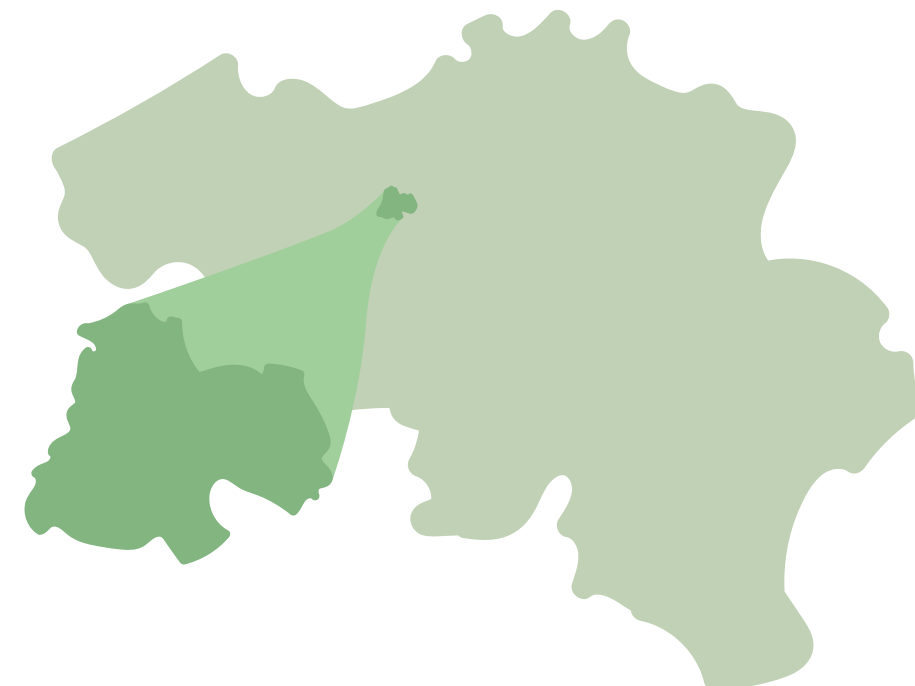
DOOR Vic Verhaeghe

Dus als je een kind krijgt, trouwt, scheidt of van naam wilt veranderen, dan moet de gemeente dat registreren. Ook als je je identiteitskaart of rijbewijs wilt afhalen, moet je op het gemeentehuis zijn. Omdat gemeentes vaak klein zijn, werken ze ook samen met andere gemeentes voor grotere diensten zoals politie, afvalbeheer of sociale huisvesting. Ten slotte is de burgemeester verantwoordelijk voor het uitvoeren van beslissingen van de federale, Vlaamse of Brusselse regering.

STEMMEN

Oké, er gebeurt dus toch heel wat in mijn gemeente of stad. Hoe zit dat dan met stemmen en zo?

De verkiezingen voor gemeentes vinden om de 6 jaar plaats en vallen dit jaar op zondag 13 oktober. Je moet gaan stemmen in de gemeente waar jij gedomicilieerd bent en stemt dus ook over het gemeentebestuur van die gemeente. Kotstudenten kunnen dus niet stemmen voor het gemeentebestuur in hun studentenstad. Iedereen die 18 is of ouder mag gaan stemmen, maar het is sinds dit jaar niet meer verplicht om naar het stembokje af te zakken.

PROVINCIE

Provincies zijn een beetje een vreemde eend in de bijt als het gaat over bestuursniveaus. Ze hebben helemaal niet zo veel te zeggen als Europa, België, de deelstaten of zelfs de gemeenten.

De provincies hebben drie taken. Ten eerste zijn ze bezig met zaken die gemeentelijke belangen overstijgen. Ten tweede voeren ze ondersteunende taken uit op verzoek van de federale of Vlaamse overheid of de gemeenten en OCMW's. Ten derde vormen ze een brug tussen lokale besturen, de Vlaamse of federale overheid, privé-organisaties, intercommunales, ... Intercommunales zijn verenigingen van meerdere gemeentes om specifieke noden te voorzien zoals afvalophaling en -verwerking of water en riolering. Zoals je ziet is het takenpakket van provincies nogal vaag omschreven. Sommige critici noemen het zelfs een nutteloos niveau omdat ze vinden dat gemeentes of andere overheden de taken perfect kunnen doen. Concrete taken zijn bijvoorbeeld het aanleggen en beheren van provinciedomeinen, natuurgebieden, fietsroutes en wandelpaden. Ook het beheren van waterwegen en de preventie van wateroverlast behoort tot de taken van de provincies. Daaraan gekoppeld is

crisiscoördinatie ook een provinciale job. Provincies komen eigenlijk bijna alleen in het nieuws wanneer ze code geel, oranje of rood voor een storm uitroepen. Daarnaast moeten ze ook een provinciaal beleid maken voor ruimtelijke ordening en leefmilieu. Tenslotte moeten ze zorgen voor een coördinatie over de gemeenten heen rond economie en werkgelegenheid.

VERKIEZINGEN

Zoals jullie hopelijk wel weten zijn er in ons land 10 provincies. In Vlaanderen heb je West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Vlaams-Brabant & Limburg. In Wallonië zijn er Henegouwen, Namen, Luxemburg, Waals-Brabant en Luik. Brussel heeft geen provincies. Net zoals op de andere vier niveaus worden er ook voor de provincies verkiezingen gehouden. Je verkiest dan politici om in de provincieraad te zitten. De meeste provincieraden

hebben 36 zetels, behalve Limburg, zij hebben er maar 31. De provincieraad verkiest daarna een viertal gedeputeerden uit de raadsleden. Zij vormen samen met de gouverneur de uitvoerende macht: een soort van regering op provinciaal niveau. De gouverneurs worden dan weer verkozen door de gewestregering.

Dit is in het kort hoe een provincie werkt, zo veel valt er dan ook niet over te vertellen. Als je toch nog vragen hebt, mag je altijd een mailtje sturen naar verkiezingen@jnm.be.

FEDERALE STAAT

Op 16 mei 1971, een prachtige lentedag, werd ons land ineens veel ingewikkelder. Na een lange taalstrijd werd er beslist om ons land op te delen in drie gemeenschappen en drie gewesten, ook wel 'deelstaten' genoemd. De (cultuur)gemeenschappen werden verdeeld op basis van taal: de Vlaamse gemeenschap voor de Nederlandstaligen, de Franse gemeenschap voor de Franstaligen en de Duitstalige gemeenschap voor (surprise surprise) de Duitstaligen. De gewesten werden verdeeld op basis van grondgebied: het Vlaams gewest met daarin de vijf Vlaamse provincies, het Waals gewest met daarin de vijf Waalse provincies en het Brussels-Hoofdstedelijk gewest voor Brussel en diens randgemeenten.

Hierdoor kreeg elke deelstaat de mogelijkheid om beslissingen te nemen die het best waren voor de eigen inwoners. Zo kon de Vlaamse gemeenschap beslissen over Nederlandstalig onderwijs en de Franse over Franstalig. Handig, want zo werden de belangen van deze verschillende taalgroepen zeker in acht genomen. Maar dat maakte de politiek wel een stukje ingewikkelder, want elke deelstaat (dus elk gewest en elke gemeenschap) kreeg een eigen overheid. Alleen de Vlaamse gemeenschap en het Vlaams gewest kozen ervoor om zich te verenigen onder één overheid: de Vlaamse overheid.

WIST JE DAT...

Iedereen die 18 jaar is of ouder moet naar het stembokje gaan (opkomstplicht), maar je bent niet verplicht om een geldige stem uit te brengen. Er is dus geen stemplicht. Je mag ook blanco stemmen of een tekeningetje maken op je blad en terug weggaan.

De 'eerste minister' op deelstaatniveau wordt niet 'premier' genoemd maar 'minister-president'. De minister-president van de Vlaamse regering is op dit moment Jan Jambon (N-VA).

Een 'wet' beslist op het deelstaatniveau wordt niet 'wet' genoemd, maar 'decreet'. En in Brussel is dit een 'ordonnantie'.

Wist je dat je voor de Vlaamse en Federale verkiezingen alleen mag stemmen op mensen uit je eigen kieskring? Die kieskringen komen op dit moment overeen met de provincies. Je kan dus enkel stemmen op mensen uit je eigen provincie. Zo kunnen mensen uit Vlaams-Brabant bijvoorbeeld wel op Ben Weyts stemmen, maar niet op Alexander De Croo, want die komt uit Oost-Vlaanderen.

TAAKVERDELING

De gemeenschappen kregen bevoegdheden die je kan linken aan taal. Denk maar aan onderwijs, cultuur, sport, jeugd, gezondheidszorg, bijstand van personen (bv. jeugdhulp of kinderopvang) en justitie. De gewesten kregen bevoegdheden die te maken hebben met grond(gebied). Voorbeelden hiervan zijn ruimtelijke ordening, huisvesting, leefmilieu, mobiliteit, openbare werken...

FEDERALE OVERHEID

In de federale overheid zitten Vlamingen, Walen en mensen uit de Duitstalige gemeenschap samen. De federale overheid houdt zich bezig met zaken van algemeen belang, dingen die ons hele land aangaan. Een paar duidelijke voorbeelden zijn migratie, binnenlandse zaken, buitenlandse zaken, defensie en sociale zekerheid. Andere bevoegdheden zijn wat minder concreet en sommige bevoegdheden zijn zelfs dubbel. Zo zijn zowel de federale als de deelstatelijke overheid verantwoordelijk voor volksgezondheid, milieu, mobiliteit, etc...

Zij hebben dan binnen een bepaalde taak nog verschillende deeltaken verdeeld. Zo mag de Vlaamse overheid alles beslissen op vlak van onderwijs behalve de duur van de leerplicht en de eindcriteria om een diploma te krijgen. Dat mag de federale overheid dan weer bepalen. Een heel duidelijke regel is hier dus niet voor (want dat zou alles te makkelijk maken en daar doen we in België niet aan). Voor een overzichtje van de taken van elk bestuursniveau kan je terecht op de site van de federale overheid: belgium.be.

Wat wel zeker is, is dat de deelstaten (gewesten en gemeenschappen) doorheen de jaren steeds meer bevoegdheden kregen en dus steeds belangrijker werden. Ze beslissen over heel wat dingen waar wij dagelijks mee in contact komen.

STEMMEN?

De verkiezingen voor de federale overheid en voor de deelstaten worden elke 5 jaar georganiseerd. Dit jaar vallen ze op zondag 9 juni. Stemmen doe je in de gemeente waar je gedomicilieerd bent. Het is verplicht voor iedereen vanaf 18 jaar om naar het stembokje te gaan.

Naast alle verschillende niveaus binnen ons landje is er ook nog Europa of de Europese Unie. De Europese Unie is verschrikkelijk ingewikkeld en heeft superveel verschillende instellingen. Dat komt doordat bij het ontwerp van de Europese Unie drie verschillende bouwplannen werden gebruikt. Het eerste bouwplan was een idee van de *Founding Fathers* van de Europese Unie zoals Robert Schuman, Jean Monnet en Paul-Henri Spaak: het functionalisme. Het idee was om veel vooruitgang te boeken door de discussie zo veel mogelijk te depolitiseren. Dit betekende dat het vooral experts waren die beslissingen namen en het debat zo weinig mogelijk in de schijnwerpers gebeurde. Het Europees Hof van Justitie en de Europese Commissie zijn hier het gevolg van. Later wou men het debat weer politiseren en van de EU meer een staat maken. Alle landen waren hier wel een voorstander van, behalve Frankrijk. Het Europees Parlement is in die gedachte opgericht. Nog later wou men, onder druk van Frankrijk, juist de nationale belangen meer in de verf zetten. Hierdoor zijn de Europese Raad en de Ministerraad opgericht.

WAT ZIJN AL DIE INSTELLINGEN EIGENLIJK?

1. De Burger

Zoals elke democratie start het allemaal bij de burger, Jij dus!! Wij kiezen ten eerste onze nationale parlementen. In die nationale parlementen worden regeringen gevormd met een meerderheid. Wel, de ministers van die regeringen zetelen in de ministerraad terwijl de staatshoofden in de Europese Raad zitten. Zo bepalen Europese inwoners indirect wie er in die raden zit (zie verder). Daarnaast zijn er ook Europese verkiezingen waarbij burgers politici kunnen kiezen om in het Europees Parlement te zitten. Elk land mag een bepaald aantal zetels kiezen afhankelijk van het inwonersaantal, dus je kan niet zomaar stemmen op politici uit Zweden of Hongarije. Duitsland heeft met 96 zetels het grootste aantal zetels. Malta, Cyprus en Luxemburg krijgen elk maar een minimum van 6 zetels. In België werkt het nog wat ingewikkelder want wij hebben in totaal 21 zetels, maar daarvan worden er 12 verkozen door het Nederlandstalig kiescollege (dat zijn wij), 8 door het Franstalige en één door het Duitstalige. Burgers kunnen in de EU ook een met een burgerinitiatief de Commissie vragen om een wetsvoorstel over een bepaald onderwerp te maken. Daarvoor moeten ze een miljoen handtekeningen verzamelen uit minstens zeven landen, wat eigenlijk relatief weinig is. Tenslotte kunnen burgers ook landen voor de rechter dagen in het Hof van Justitie.

2. De Europese Raad¹

Let op: je mag dit niet verwarren met de Raad van Europa, deze heeft niets met de EU te maken, duhh. In de Europese Raad zitten de staatshoofden van de 27 EU-landen. De staatshoofden zijn de echte supersterren van de Europese politiek. We hebben er een aantal afgebeeld op de volgende pagina. Daarnaast hebben ze ook hun eigen voorzitter, onze Belgische Charles Michel. Je kan hem ook in de zoekplaat terugvinden. Ook de voorzitter van de commissie komt soms eens konkelfoezen in de Europese Raad. Toch is dit geen groepje om te roddelen over andere politici. De Europese Raad moet namelijk beslissen over de

grote beleidslijnen van Europa of de uitbreiding van de EU. Ze moeten ook reageren op grote gebeurtenissen en schandalen, denk maar aan de oorlog in Oekraïne, de massamoord in Palestina, of de overstromingen in 2021. Jammer genoeg zijn ze daar niet altijd even goed in, maar dat probleem leg ik hieronder uit.

3. De Europese Commissie

De Europese Commissie start altijd met een voorzitter die wordt verkozen door de Europese Raad. Nu is dat Ursula von der Leyen². Daarna kiezen alle nationale regeringen één commissaris. Voor ons land is dat Didier Reynders, hij kreeg van Ursula het postje Justitie. Je kan dus niet zelf stemmen op de commissarissen. Daarna moet het parlement de commissie nog goedkeuren. De voornaamste taak van de commissie is wetsvoorstellen maken. Die worden dan voorgelegd aan het parlement en de ministerraad. Het duurt vaak nog heel lang voordat het wetsvoorstel effectief gestemd wordt en de commissie moet daarbij bemiddelen tussen het parlement en de ministerraad. Daarbovenop controleren zij ook of iedereen hun regeltjes wel volgt. Als dat niet zo is, durven ze al eens het Hof van Justitie in te schakelen of een boetetje³ uit te schrijven.

4. Het Europees Parlement⁴

Dit is de enige Europese instelling die burgers rechtstreeks kunnen kiezen. Nationale partijen verenigen zich op Europees niveau in zeven verschillende fracties. Binnen een fractie verenigen alle Europese gelijkgezinde partijen zich. Bijvoorbeeld: de fractie van De Groenen bevat alle groene en ecologische partijen uit Europa zoals Groen, Ecolo en GroenLinks. Het parlement heeft 705 zetels en vertegenwoordigt het tweede grootste kiespubliek ter wereld, na India. Herinner je je nog de wetsvoorstellen van de commissie? De parlementariërs beslissen of ze realiteit worden. Het voorbereidend werk doen ze eerst in kleine cozy groepjes per thema, dit zijn commissies. Op het einde van de rit stemmen ze er allemaal samen over in een plenaire vergadering. Ze stemmen ook over de begroting en de nieuwe lidstaten. Omdat de EU te weinig administratie heeft voor hun wetgeving, moeten parlementariërs vaak om raad bij lobbyisten. Dit systeem ligt vaak onder vuur doordat er af en toe een corruptieschandaal uitbreekt, denk aan de *Qatargate*.

5. De Ministerraad

Officieel heet dit de Raad van de Europese Unie. Dit is eigenlijk heel ingewikkeld en verwarrend met de Europese Raad en de Raad van Europa. Deze raad bestaat uit de nationale ministers. Zij beslissen ook mee over de wetgeving. Dat gebeurt per thema. Zo wordt een wet over stikstof besproken door de ministers van landbouw en die van leefmilieu⁵. Het voorzitterschap rouleert elke zes maanden. Van januari tot juni is België de voorzitter.

6. Het Europese Hof van Justitie

Dit is de rechtbank van Europa. Je kan echter niet voor elk klein probleempje bij het Hof van Justitie aankloppen. Als burger kan je alleen landen aanklagen omdat hun wetgeving niet overeenkomt met die van Europa. Instellingen kunnen hier ook elkaar aanklagen. Zo sleepte het Parlement de commissie in april voor de rechter omdat ze coronaherstelfondsen voor Hongarije voor een deel wilden uitbetalen. De coronaherstelfondsen (€ 10 miljard) waren on hold gezet doordat Orban, de Hongaarse premier, de democratie sterk heeft ondermijnd de laatste jaren. De commissie heeft dat geld echter terug vrijgegeven net nadat Orban akkoord ging met een nieuw steunpakket voor Oekraïne. Dit vond het parlement allemaal nogal verdacht, dus startten ze een rechtszaak.

7. Nog een hoop andere instellingen

Dan is er nog een hele rits andere instellingen die de EU moeten versterken: hier is een kort overzicht. De Europese Centrale Bank beheert de Euro en stippelt het monetair beleid uit. De Europese Investeringsbank investeert ieder jaar voor 60 à 80 miljard in infrastructuurwerken. De Rekenkamer rekent de Europese begroting na om te checken of er geen fouten in zitten. De European Labour Authority controleert of mensen in het buitenland niet worden uitgebuit door in het zwart te werken. Frontex bewaakt de Europese grenzen en ligt heel vaak onder vuur omdat het migranten terug in de zee duwt en mensenrechten schendt. Europol coördineert samenwerking tussen politie- en inlichtingendiensten en Eurojust doet hetzelfde voor gerechtshoven.

WAAROVER BESLIST DE EU ALLEMAAL?

Bon, de Europese Unie werkt dus met een heel ander systeem dan de meeste landen (volgens sommigen is het een beetje geïnspireerd op het Belgische systeem), maar het is ook belangrijk om te weten waarover de EU juist beslist. De bevoegdheden zijn daarvoor verdeeld in drie categorieën. De eerste categorie zijn de bevoegdheden waarover enkel de EU wetten mag aan-

nemen en internationale akkoorden sluiten. Dit zijn de douane-unie; het mededingingsrecht; het beleid van de euro; visserij en handelspolitiek. Daarnaast zijn er bevoegdheden waarover de landen eigen wetten mogen maken zolang ze niet ingaan tegen eerder gemaakte Europese wetten. Deze zijn de interne markt, sociaal beleid, landbouw, milieu, vervoer, trans-Europese netwerken, energie, gemeenschappelijke problemen in verband met volksgezondheid en het bewaken van de veiligheid, vrijheid en recht. Tenslotte zijn er ook bevoegdheden waarop de EU alleen de lidstaten mag ondersteunen. Dit zijn volksgezondheid, industrie, cultuur, toerisme, onderwijs, jongeren en sport en civiele bescherming.

WAAROM IS HET ZO MOEILIK OM OP EUROPEES NIVEAU WETTEN OVER MIGRATIE OF KLIMAAT TE MAKEN?

Wel, in de EU wordt op twee manieren gestemd. Over sommige thema's wordt met gekwalificeerde meerderheid beslist. Dat betekent dat een grote meerderheid in het parlement en de ministerraad nodig is om een beslissing te maken. Deze manier wordt vooral gebruikt bij economische thema's. Voor andere thema's heb je unanimiteit nodig. Dit betekent dat elke lidstaat akkoord moet gaan. Deze manier is van toepassing op klimaat, migratie, sociale zekerheid, veiligheid en de meeste andere thema's. Gemeenschappelijke wetgeving rond deze thema's mislukt dan ook heel vaak omdat landen zich blijven vasthouden aan hun nationale belangen. Een mooi voorbeeld is dat tijdens de energiecrisis Duitsland als grote speler veel olie opkochte om

goed door de winter te geraken in plaats van gecoördineerde groepsaankopen met andere EU-landen te doen. Ook sponso- ren Frankrijk en Italië in de Libische burgeroorlog twee tegen elkaar strijdende partijen. Een gemeenschappelijke visie over veel thema's zou de EU naar een hoger niveau kunnen tillen, maar ontbreekt nog te vaak, mede door de unanimiteitsregel.

Europa is ontzettend ingewikkeld, dus als je nog met vragen achterblijft, mag je mij altijd een berichtje sturen via verkiezingen@jnm.be!

FUN FACTS

1. Het Europegebouw waarin de Europese raad zetelt, is gemaakt met hout uit de zevenentwintig EU-landen en het Verenigd Koninkrijk. Die balk moeten ze er nog uithalen.
2. Ursula von der Leyen was eerst grote voorstander van de terugkeer van de wolf, tot dat haar pony werd gebeten door een wolf. Nu is ze niet meer zo een grote voorstander.
3. De Franse Eurocommissaris Thierry Breton is een juridische veldslag begonnen tegen internetgiganten zoals Google, Meta en TikTok. Hij wou daarbij X als proefkonijn gebruiken omdat Elon Musk zowat elke regel aan zijn laars heeft gelapt. Hij zei daarbij "You can run, but you can never hide".
4. Het Europees Parlement heeft officieel drie locaties. De plenaire vergaderingen gaan door in Straatsburg terwijl de commissies en extra vergaderingen in Brussel plaatsvinden. Daarnaast is er ook nog een secretariaat in Luxemburg waar de wetten worden geschreven. Eigenlijk wil iedereen deze ingewikkelde verhuizingen afschaffen, maar Frankrijk houdt het liever zo.
5. In de meeste landen is dit redelijk simpel omdat er maar één minister is per thema. In tegenstelling tot België waar er bijvoorbeeld één minister van landbouw per gewest is. Daarom gaan zij elk om beurt naar de ministerraad. Dat betekent ook dat de Brusselse minister van landbouw, bevoegd voor een drietal akkers, mag meebeslissen over het Europese landbouwbeleid.

JNM VS VLAAMSE PARTIJEN

DOOR Jona Barkmeijer

Ons land heeft veel politieke partijen, met elk hun eigen mening en visie. JNM heeft ook zo een eigen visie op bepaalde thema's. Onze pijlers, natuur, beheer en milieu zijn van die thema's, maar ook jeugd blijft voor ons als jeugdbeweging erg belangrijk. Zeker milieu en jeugd worden meegenomen in het politieke debat. Sommige partijen zien zichzelf als klimaatrealisten, anderen strijden dan weer voor *climate justice*. Partijprogramma's en verkiezingsprogramma's van partijen kunnen best lang en saai zijn, want ze gaan veel breder dan de thema's waar JNM'ers mee bezig zijn. Daarom vind je in dit artikel een kort overzicht van de standpunten over belangrijke thema's voor JNM per Vlaamse partij. De partijen zijn van extreemlinks tot extreemrechts gerangschikt.

GROEN

Groen is een centrumlinkse partij die van begin af aan bekend stond vanwege het feit dat ze klimaat vooraan in de agenda zetten. Ook dit jaar staat klimaat hoog op de agenda. Groen wil betere dierenrechten en circulaire economie in ons land. Ook streven ze naar een volledig hernieuwbare energievoorziening voor 2050. Ze pleiten voor internationale afspraken om de natuur, de biodiversiteit en de bedreigde diersoorten te beschermen. We hebben al op Brussels en federaal niveau een klimaatwet, dus nu is een klimaatwet op Vlaams niveau de volgende stap voor Groen. Ook willen ze meer ruimte om te bivakkeren en vrij te kamperen in België. Het inzetten op jeugdhuisen en ondersteunen van kleine vzw's vinden ze belangrijk. Ze willen een groter Sociaal Klimaatfonds dat ook rekening houdt met de mensen die niet alle kosten van de klimaattransitie kunnen volgen.

VOORUIT ✱

Vooruit is een linkse partij waar klimaat niet helemaal vooraan staat, maar wel een grote rol in hun programma speelt. Voor hen draait klimaat vooral om het voorkomen dat de sociale ongelijkheid door klimaat verder toeneemt. Ze willen dus de sociale impact van de klimaatcrisis aanpakken. Dit beloven ze te doen door voor elke maatregel een sociale impactanalyse uit te voeren zodat ze aanpassingen kunnen doen waar nodig.

Vooruit wil de vrijwilligers in het jeugdwerk (zoals jij en ik) ondersteunen bij kinderen die het lastig hebben. Dit doen ze door in te zetten op de mentale gezondheid van de jongeren en kinderen. Ze willen ervoor zorgen dat vrijwilligers ten alle tijden weten waar ze terecht kunnen. Ook wil Vooruit dat jongeren vanaf 16 jaar niet enkel bij de Europese verkiezingen moeten stemmen, maar ook bij de andere verkiezingen.

Klimaat is voor **PVDA** één van de zogenaamde 'speerpunten' voor deze verkiezingen. Ze stellen heel concreet: "Bindende milieunormen voor grote vervuilers, in de plaats van groene taksen voor de werkende klasse." Ze zijn wereldgericht, zo streven ze naar klimaatrechtvaardigheid voor de hele wereld. Een voorbeeldmaatregel zou zijn dat vertegenwoordigers van de fossiele industrie niet meer naar klimaattoppen mogen komen (klimaattoppen zijn samenkomsten van wereldleiders die beslissen over het klimaat).

Daarnaast streven ze naar gratis openbaar vervoer op bus, tram en metro om dit te stimuleren en jongeren te ondersteunen die geen abonnement voor de bus kunnen betalen. Ook willen ze net als Vooruit stemrecht voor jongeren vanaf 16 jaar op alle verkiezingen, geen stemplicht dus, wat bij de komende Europese verkiezingen het geval zal zijn.

Disclaimer

De standpunten zijn gebaseerd op de partijprogramma's en de ideologie van de Vlaamse partijen. Er zitten dus geen Waalse partijen tussen. Ook zijn niet alle verkiezingsprogramma's al uitgebracht tijdens het schrijven van dit artikel, dus kan het zijn dat hun standpunt nog net iets specifieker wordt. Wat je ook niet mag vergeten, is dat politici in realiteit zich niet altijd aan hun partijprogramma kunnen of mogen houden. Wat je leest is hun streefdoel, maar dat betekent niet dat het automatisch waargemaakt zal worden.

Voor **Open Vld** is het simpel: "Wie milieuvriendelijke alternatieven hanteert wordt beloond. Wie vervuult betaalt." Ze gaan bedrijven dus ondersteunen die inzetten op bijvoorbeeld circulaire economie (dat wil zeggen dat alles wat je maakt ook terug opnieuw ergens voor kan dienen en dus niet wordt weggegooid). In het kader van natuurbeheer wil Open Vld dat wanneer je ergens een bos kapt, je ergens anders een bos moet planten. Dit is al een regel, je mag niet ontbossen, maar er zijn uitzonderingen op die regel en Open Vld wil dat deze uitzonderingen verdwijnen.

Op vlak van jeugd en verenigingen wil Open Vld inzetten op inclusie door hier meer aandacht aan te geven en de verenigingen te ondersteunen in hun *Plan Samenleving*. Ze willen jongeren stimuleren om kind te zijn door initiatieven als de *UiTPAS* en meer 'ademruimtes' creëren voor jongeren (zoals jeugdhuisen).

Vlaams Belang is een extreemrechtse partij, ze hebben een populistische aanpak en leggen de focus op 'onze mensen'. Een bekende slogan van hen is dan ook 'Eerst onze mensen'. Ze hebben een sterk uitgesproken mening over migratie, het klassieke gezin en belastingen. Om het met hun eigen woorden te zeggen: "We bekijken het milieu- en energievraagstuk met een pragmatische blik." Dit betekent dat ze doelgericht en oplossingsgericht willen handelen. Wat een beetje tegenstrijdig is met het feit dat ze de *Green Deal* willen afschaffen. Volgens hen zorgt de *Green Deal* er enkel voor dat mensen nog meer belasting gaan moeten betalen. Ook willen ze de wet op de kernuitstap schrappen. Dat wil zeggen dat ze niet van de kernenergie af willen, maar wel van de gascentrales.

Op vlak van jeugd willen ze onder andere de veiligheid van jongeren aanpakken door peperspray te legaliseren en een 'echte Vlaamse jeugdraad' invoeren.

CD&V beantwoordt het klimaatvraagstuk met: "We zijn niet fatalistisch, maar hoopvol." Volgens hen is het dus nog niet helemaal te laat is. Ze zien de voordelen van *degrowth* (dat wil zeggen dat minder gaat verbruiken om de economie in balans te brengen met ecologische draagkracht). Ze willen ook samen met Europa kijken naar een ambitieus klimaat- en energieplan. Daarbij willen ze nog niet volledig af van kernenergie en zetten ze het beschermen van de mensen bij klimaatrampen hoog in de agenda. Op vlak van jeugd is er nog niet veel beschikbaar en ook natuurbeheer en biodiversiteit zijn nog niet te vinden. Volgens de kieswijzer van Natuurpunt en BBL (Bond Beter Leefmilieu) staat CD&V niet echt te springen om veel aandacht te geven aan natuurbescherming en natuurherstel. Wel wil CD&V een inclusievere samenleving met gelijke kansen voor mensen met een beperking. Mensen met een beperking moeten volgens hen kunnen deelnemen aan alle facetten van de samenleving, op een gelijke en inclusieve manier.

N-VA is een nationaal populistische partij die zichzelf ziet als 'klimaatrealisten'. Hun motto rond klimaat is: "Ambitieuw maar realistisch." In tegenstelling tot Vlaams Belang zijn ze wel voor de Europese Green Deal en een Vlaams Klimaatplan. Ze streven naar haalbare klimaatdoelstellingen, maar wat zij precies als haalbaar beschouwen, is nergens te vinden. Hun focus ligt op het isoleren en innoveren van de bebouwing en het ontwikkelen van efficiënte oplossingen via onderzoek. Ze bieden opnieuw geen concrete oplossingen aan. N-VA linkt recyclage aan investeringen in ons eigen land waardoor we minder afhankelijk zouden moeten zijn van het buitenland. N-VA trekt naar de verkiezingen met een Defensieplan, hun focus ligt dus op onze veiligheid.

Het verkiezingsprogramma van N-VA was nog niet beschikbaar toen dit artikel werd geschreven. Als je nieuwsgierig bent, kan je het ondertussen wel vinden op hun website.

Dit zijn de zeven grootste Vlaamse partijen.

De standpunten die hier vernoemd staan, zijn maar een selectie van hun programma. Ben je nu benieuwd naar hun volledige programma, dan kan je deze vinden op het internet. Je typt "verkiezingsprogramma 2024" en de naam van de partij en dan kom je terecht bij een enorm bestand waar alles in te vinden is. Als je echt niet weet op wie je wil stemmen en tijd/zin hebt, raad ik wel aan om ze eens te lezen.

NATUUR ALS GROTE BEDREIGING VOOR DE LANDBOUW?

DOOR Raf Vanisterbecq

De boeren komen al maanden op straat. Nieuwe stikstofregels en het vooruitzicht op een natuurherstelwet staken het vuur aan de lont, maar de maat is al langer vol door te lage inkomsten en een te hoge administratielast voor landbouwers. Landbouw(industrie)organisaties als de Boerenbond wijzen al snel naar het natuurbeleid als de schuldige. Dat er eindelijk een wetgevend kader rond stikstofuitstoot komt, is dan ook getriggerd door de implicaties van de Habitatrichtlijn, de belangrijkste Europese natuurwet. Hoewel het intensieve landbouwsysteem dat zij zelf tot stand hebben gebracht de echte oorzaak is voor het probleem, laten zij en veel politieke partijen geen kans liggen om op het natuurbeleid te schieten. Toen de boerenprotesten weer begonnen begin dit jaar, openden de agro-industriële lobby en de eraan verbonden politici de strijd met het natuurbeleid op een ander front dan stikstof. Ze beweren dat het omzetten van landbouwgrond in natuurgebied een grote bedreiging is voor onze landbouwsector en dat daar perken aan gesteld moeten worden. In dit artikel bespreek ik een aantal redenen waarom dat onzin is.

In landelijke gemeentes doen de christendemocraten het traditioneel goed. Landbouwers zijn dan ook een belangrijk electoraal publiek voor de partij. Al hadden ze met het stikstofdecreet wel kwaad bloed gezet bij de boeren. Toen de boeren begin dit jaar weer massaal begonnen te protesteren, werd er dus snel naar iets gezocht om aan de boeren tegemoet te komen. Begin februari deed voorzitter Sammy Mahdi enkele uitspraken over het omzetten van landbouwgrond naar natuurgebied. Dat is tegenwoordig een vrij gangbare praktijk. De overheid doet dat zelf (via het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij) en subsidieert ook terreinbeherende verenigingen als Natuurpunt om grond aan te kopen om hun natuurgebieden uit te breiden. Hij wil dat landbouwgrond vooral landbouwgrond blijft en dat het

landbouwareaal niet verder versnipperd wordt. Hij zegt ook dat natuurverenigingen de prijs van landbouwgrond omhoogdrijven, waardoor het voor boeren niet meer te betalen is.

Uit de natuursector kwam meteen veel weerstand. Die stelt dat dit een poging is om de aandacht af te leiden van het echte probleem, nl. dat boeren gevangen zitten in een oneerlijk systeem, waarin ze door grote spelers in de landbouwindustrie gedwongen worden om steeds te intensiveren om mee te spelen op de wereldmarkt. Ze kunnen echter niet concurreren met de grote jongens en hebben daardoor veel te lage inkomsten. Natuurontwikkeling is volgens hen absoluut niet het grote probleem voor onze landbouwers en is uitbreiding van natuurgebieden noodzakelijk. Daar valt inderdaad heel wat voor te zeggen. Als je met de trein door het Vlaamse landschap zoekt, hoef je maar uit het raam te kijken om te weten dat ons landbouwland niet door natuur is versnipperd. Je bespeurt hoogstens hier en daar eens een bosje. Alomtegenwoordig zijn wel lintbebouwing, tuinen en industrie. Cijfers liegen inderdaad niet: van de landbouwgrond die tussen 2000 en 2010 een andere bestemming kreeg, is nog geen kwart natuur of bos geworden. Meer dan de helft viel ten prooi aan vertuining en verpaarding, de fenomenen waarbij kapitaalkrachtige particulieren hoeves en landbouwgrond opkopen om die om te zetten in tuinen en hobbyweiden voor hun paarden. Het resterende kwart werd bebouwd met woningen en bedrijfsinfrastructuur. 1,8% van de grond die in theorie bedoeld is voor landbouw valt inderdaad onder natuurbeheer; 12% echter wordt in beslag genomen door hobbyweiden en aanverwante gebruiken. Over verpaarding zal je de agro-industrie echter nooit horen klagen – volgens een artikel op de website van Knack werken lokale CD&V-kopstukken en Boerenbondkopstukken er zelfs aan mee. Zelf zeggen ze dat dat komt omdat gebruik van grond als

“Over verpaarding zal je de agro-industrie echter nooit horen klagen.”

tuin geen impact heeft op omliggende landbouwgronden en omdat het gemakkelijk terug in landbouwgrond is om te zetten. Maar natuuruitbreiding de schuld geven van te veel landbouwgrond op te slokken terwijl privéinitiatieven vele malen meer landbouwgrond innemen, getuigt eerder van gratuite volksmannerij en een falend ruimtelijk beleid dan van een echte bedreiging door de natuursector.

Daarnaast is het onzinnig om landbouw en natuur tegen elkaar uit te spelen, aangezien de landbouw juist baat heeft bij een robuuste natuur. De natuur levert tal van diensten waar de landbouw enkel bij gebaat is, denk maar aan bestuiving, proper water, bescherming tegen erosie enz. Ook voor de bredere maatschappij is een robuustere natuur onmisbaar. Natuur beschermt ons tegen droogte en wateroverlast, is belangrijk voor de gezondheid, enz.

Jammer dus dat dit, net als andere terugdraaiingen van het natuurbeleid, wel op tafel komt bij de onderhandelingen tussen de regering en landbouworganisaties, en dat de natuursector niet eens mee aan tafel kan zitten tijdens deze gesprekken. Slechts enkele procenten van onze Europees beschermde natuur is in goede staat van instandhouding: een uiterst rood alarm dat schreeuwt dat ons huidig natuurbeleid al veel en veel tekortschiet. Het natuurbeleid ontmantelen is het slechtste wat we momenteel kunnen doen, niet alleen voor de natuur zelf, maar ook voor de landbouwer en voor onze eigen gezondheid.

Alles aan de kant schuiven om het huidige landbouwsysteem te behouden en verder uit te bouwen, daar is enkel de agro-industrie bij gebaat, maar niet de

natuur, niet de boeren en niet de bevolking. Laat je niet in verwarring brengen door claims dat dit de voedselzekerheid in gedrang zou brengen. Onze landbouw is voor een groot deel geïndustrialiseerde veeteelt (meteen de reden waarom we op vlak van stikstof de slechtste speler zijn: dit is bij uitstek de teelt die veel stikstof uitstoot) en onze akkers staan vol gewassen om dat vee - niet onszelf - te voederen. Voor een efficiëntere en dus zekerdere voedselproductie moeten we net af van die industriële veeteelt en meer inzetten op alternatieve bronnen van eiwitten: kweek op onze akkers de planten die we zelf opeten, niet die voor een grondstoffen opslorpande veestapel. Zeker niet als je weet dat het grootste deel van ons vlees wordt geëxporteerd. Geen wonder dat ons leefmilieu zo onder druk staat gezien een van de dichtstbevolkte regio's ter wereld zich ook nog eens profileert als vleesfabriek van de wereld.

© Ewout De Vos

Kortom, het aanwijzen van natuurontwikkeling als grote bedreiging voor de landbouw is een politieke farce vooral bedoeld om de aandacht af te leiden van het echte probleem ten koste van een kleine, gemakkelijk onder tafel te schuiven sector: de natuursector. I.p.v. verantwoordelijkheid te nemen voor eigen beleid wordt natuuruitbreiding geframed als de grote boosdoener voor de landbouw. De huidige problemen in de landbouwsector zijn veroorzaakt door het omgevingsbeleid die de voorbije regeringen hebben gevoerd enerzijds - al dan niet opgestoken door de agro-industriële lobby - en anderzijds de schaalvergroting en industrialisering van de landbouw uitgetekend door diezelfde agro-industrie. Landbouw en natuur zitten in hetzelfde schuitje, in verdrukking gebracht door intensivering, verharding en een gebrek aan ruimtelijke ordening. Een doortastende aanpak is nodig om te voorkomen dat twee in het nauw gedreven, maar o zo maatschappelijk belangrijke sectoren als landbouw en natuur elkaar niet kapotmaken. Stop met zwichten voor het grootkapitaal van de enkelen. Verander het systeem, geef de boer een eerlijk loon en geef het Vlaams Gewest een gezonde natuur. Dit kunnen we bereiken door een versterking van het natuurbeleid, geen ontmanteling.

STIKSTOF EN DE POLITIEK

DOOR Raf Vanisterbecq

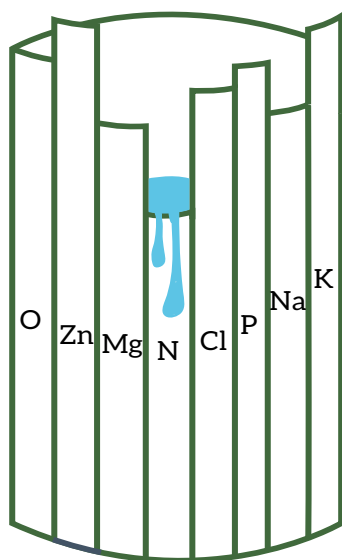
Weinig thema's stonden de afgelopen maanden zo hoog op de politieke agenda als landbouwbeleid. En aangezien landbouw en natuur onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, heeft dit ook een grote impact op het natuurbeleid. Politieke partijen gebruiken de natuursector maar al te graag als schietschijf om te verklaren waarom boeren het zo moeilijk hebben, al zijn het voor een groot deel ook de politiek zelf en het grootkapitaal achter de landbouwindustrie die de huidige impasse hebben veroorzaakt. Zie jij het bos nog door de bomen? In dit artikel probeer ik kort een berucht dossier uit te leggen waar de Vlaamse regering al twee jaar met de handen in het haar bij zit: stikstof.

WAT IS STIKSTOF?

Stikstof is het chemisch element met symbool N en nummertje zeven in de tabel van Mendeljev. Dat wist je al. Maar hoe kan zo een klein element de politiek op z'n kop zetten? Stikstof (en ook fosfor) spelen een uiterst belangrijke rol in de natuur. Planten hebben natuurlijk - net als alle levende wezens - voedingsstoffen nodig, die ze aan de bodem onttrekken. Ze hebben een hele reeks elementen nodig in variabele hoeveelheden. Het element dat bepaalt of een plant op een bepaalde plek kan groeien is dus het element dat relatief het minste voorkomt in de bodem t.o.v. de hoeveelheid die planten nodig hebben. In de biologie noemt met dit element de limiterende factor. Dit concept kan je je voorstellen als een emmer die bestaat uit houten latjes (die de elementen voorstellen). De hoeveelheid water die in de emmer kan (plantengroei) wordt bepaald door het kortste latje; meer water kan er niet in de emmer dan het kortste latje hoog is.

In de natuur is stikstof vaak het kortste latje. Op veel plaatsen in Europa wordt de productie van nature gelimiteerd door de hoeveelheid stikstof in de bodem. Je

zou dus kunnen zeggen dat er 'te weinig' stikstof in de bodem zit. Maar voor de natuur is dit net goed: door de beperkte beschikbaarheid aan stikstof in de bodem komt geen enkele plantensoort echt tot dominantie en daardoor krijg je diverse, bloemrijke vegetaties.

WAT IS HET PROBLEEM MET STIKSTOF?

In het traditionele landbouwsysteem draaide alles rond stikstof: aangezien stikstof het limiterende element was, moest je voor productieve akkerbouw vooral stikstof toevoegen. Hooilanden, graslanden, bossen: alles wat geen akker was, werd gebruikt als stikstofbron. Vee zette stikstofbevattend plantenmateriaal om in mest, wat op de akkers werd gebracht om de bodem vruchtbaarder (stikstofrijker) te maken: men hield een rund in de eerste plaats niet voor de melk of het vlees, maar voor de stront. Zo ging het millennia lang.

Alles veranderde in het begin van de twintigste eeuw toen het Haber-Boschproces werd uitgevonden en het mogelijk werd om stikstofgas (N_2),

het meest voorkomende gas in de atmosfeer, om te zetten in vormen die voor planten opneembaar zijn. Besef wat dit betekende voor de maatschappij: daarvoor stond alles in de landbouw in het teken van hard werken voor elk grammetje stikstof dat je kon krijgen; nu kon je stikstof plots ongelimiteerd uit de lucht halen en in de vorm van kunstmest op je akkers kappen, waardoor de productie enorm kon stijgen. Dit was werkelijk een van de belangrijkste gebeurtenissen in de geschiedenis van de mens én in de recente geschiedenis van de ecologie op aarde: meer dan de helft van de stikstof die momenteel in de stikstofcyclus circuleert is door de mens in het systeem gebracht.

Deze enorme productie maakte het ook mogelijk om op grote schaal vee te telen puur voor het vlees. Deze veeteelt stoot nog meer stikstof uit. En ook industrie en verkeer doen een stikstofduit in het zakje. Dit alles zorgde ervoor dat een continent dat van nature arm was aan stikstof helemaal bedolven wordt onder stikstof, wat desastreuze gevolgen heeft voor de natuur. Onze natuurlijke vegetaties, van nature aangepast aan een lage beschikbaarheid aan stikstof, zijn helemaal uit balans gebracht: heiden vergrassen, graslanden verruigen en bossen verbramen. Telkens zijn het concurrentiekrachtige soorten die profiteren van de verhoogde beschikbaarheid aan voedingsstoffen die alles overgroeien en de andere planten wegconcurreren: de biodiversiteit gaat helemaal naar de knoppen. De Habitatrichtlijn schrijft voor dat alle lidstaten hun (half)natuurlijke vegetaties in goede staat van instandhouding moeten houden, maar eerlijk: met zo een hoge stikstofdepositie is dat eigenlijk niet mogelijk. Alleen al daarom is een dergelijk hoge stikstofdepositie juridisch gezien onhoudbaar. En dit is niet het enige probleem met stikstof: ook onze gezondheid en waterkwaliteit gaan er zeker niet op vooruit.

HOE KOMEN WE UIT DE STIKSTOFKRISIS?

Een daling in de totale stikstofdepositie in het Vlaams Gewest was al ingezet, maar sinds een tiental jaren is deze trend gestagneerd. Ondertussen blijft de depositie veel te hoog (zowat de hoogste in Europa) en vooral in de Noorderkempen en het oosten van West-Vlaanderen – streken met van nature arme gronden en veel intensieve veeteelt – ronduit dramatisch. Te lang werd er beweerd dat we deze stikstofcrisis konden oplossen met fancy technologieën in de industriële stallen, zonder te raken aan de verdere groei en intensivering van de industriële landbouw. Maar er is maar één manier om de stikstofcrisis écht aan te pakken, en dat is de veestapel verkleinen en minder bemesten, iets waar het grootkapitaal achter de industriële landbouw geen oren naar heeft.

Neem nu de Boerenbond: in theorie is het een organisatie die boeren verenigt en hun belangen verdedigt – iets waar natuurlijk niets mis mee is –, maar tegenstanders zeggen dat het in praktijk eerder een clubje superrijke industriëlen is die de landbouwsector in een wurggreep houdt. De Boerenbond zelf maakt intussen enkel miljoenenwinsten. Ze hebben een vermogen van zo'n vijf miljard en ontzettend veel belangen. Niet enkel in de landbouwindustrie, maar ze zitten ook mee achter de knoppen van o.a. een bank als KBC. Met veel economische macht komt ook veel politieke macht; zo is het een publiek geheim dat de Boerenbond en de CD&V twee handen op één buik zijn.

Natuurverenigingen en ook sommige boeren zelf zeggen dat de industriëlen van de Boerenbond in de eerste plaats hun eigen belangen verdedigen en dan pas die van de boeren. Ze pushen landbouwbedrijven die lid zijn consequent tot schaalvergroting om uiteindelijk vooral hun eigen kassa te spijsen. Zo worden boeren in een weinig duurzaam verdienmodel gedwongen, en de Boerenbond maakt van tegenslagen – die nu eenmaal eigen zijn aan de boerenstiel – gebruik om hun greep op landbouwbedrijven nog te verstevigen.

Een almaar grootschaligere, industriëlere landbouw brengt natuurlijk ook meer druk op de omgeving met zich mee, ook op Europees beschermde natuur: een situatie die op langere termijn alleen maar voor problemen kan zorgen. En waar in Nederland de bom al enkele jaren eerder was gebarsten, stak de Vlaamse politiek vooralsnog de kop in het zand. Pas begin 2021 gingen ook bij ons de poppen aan het dansen.

HET STIKSTOFDOSSIER: EEN NACHTMERRIE VOOR DE VLAAMSE REGERING

In februari 2021 beslist een rechter dat een kippenstal in Kortesseem niet uitgebreid mag worden: het beruchte stikstofarrest. De uitbreiding zou immers de stikstofdepositie op een nabijgelegen Habitatrichtlijngebied verhogen en daarmee diens goede staat van instandhouding hypothekeren. En dat is onwettig volgens de Europese Habitatrichtlijn, onze belangrijkste natuurwet. Op dat moment beseft de Vlaamse politiek pas dat ze in actie moeten schieten: bij onze noorderburen was enkele jaren geleden iets gelijkaardigs gebeurd. De Nederlandse Raad van State

oordeelde in 2018 dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS), een pakket aan regelgeving om de stikstofdepositie op Habitatrichtlijngebieden onder controle te houden uitgerold in 2015, te laks was. Dit veroorzaakte een regelrechte juridische crisis: duizenden reeds vergunde projecten werden daardoor plots ongeldig verklaard en moesten worden stopgezet. Dit leidde tot een periode van vergunningenstop en had grote economische gevolgen. Om Nederlandse toestanden te vermijden, is er nood aan een duidelijk

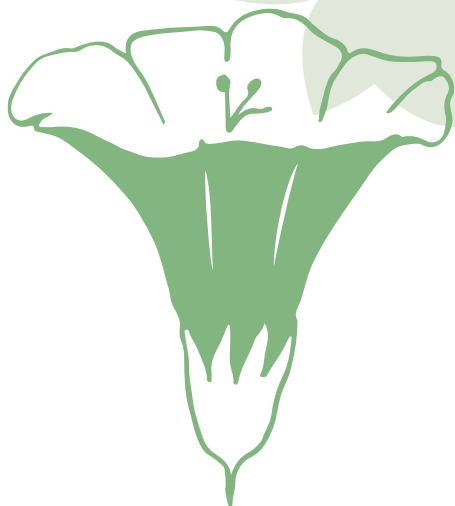

regelgevend kader rond stikstofuitstoot. De Vlaamse regering begint te werken aan nieuwe regels over hoeveel stikstof bedrijven en sectoren mogen uitstoten.

Een jaar later is er een akkoord: er komen concrete reductiedoelstellingen voor zowel landbouw als industrie, de varkensstapel moet met 30% naar beneden, bemesting in beschermde natuurgebieden wordt op termijn verboden, en verschillende grote bedrijven die een te grote impact hebben op nabijgelegen Europees beschermde natuur moeten dicht. Of deze maatregelen voldoende zijn en of ze goed uitgevoerd zouden worden, daar bestaat twijfel over, maar het is in elk geval een eerste stap vooruit na jaren van struisvogelpolitiek. Daarmee is de strijd echter niet gestreden. Dit Krokusakkoord veroorzaakt een golf van (boeren)protest, CD&V en Open VLD trekken al snel hun staart in en bij een openbaar onderzoek worden duizenden bezwaren ingediend. De Vlaamse regering herbekijkt het oorspronkelijke akkoord dus. Het dossier begint nu echt voor politieke spanning te zorgen: minister Demir wil het akkoord graag houden zoals het was, de CD&V – traditioneel sterk gelinkt aan de Boerenbond en de landbouwsector – wil de regels afzwakken en een relatief grotere bijdrage van de industrie t.v.v. de landbouw.

Een jaar na het originele Krokusakkoord zit het dossier nog steeds muurvast en weten de betrokken sectoren niet waar ze aan toe zijn. Terwijl de boeren opnieuw in groten getale protesteren, worstelt de Vlaamse regering zich begin maart vorig jaar door moeilijke onderhandelingen. Op 10 maart komen ze uiteindelijk tot een nieuw akkoord, hoewel het maar voorzichtig geformuleerd is: er zal onderzocht worden of de voorstellen van CD&V kunnen verzoend worden met de oorspronkelijke doelstellingen.

Op de laatste Vlaamse ministerraad voor de vakantie komt het opnieuw tot botsen tussen N-VA en CD&V. Beiden beschuldigen elkaar ervan de afspraken rond dat onderzoek niet na te leven; aangezien CD&V de goedkeuring uitstelt tot na de zomer, neemt Demir het heft in eigen handen en vaardigt ze een aantal ministeriële instructies rond uitstootverminderingen uit teneinde een vergunningsstop zoals in Nederland te vermijden. N-VA en Open VLD leggen het stikstofakkoord ook al voor aan het Vlaams Parlement om het eindelijk om te kunnen zetten in een decreet (officiële wet, tot nu toe was het slechts een regeringsakkoord). De Raad van State is kritisch over het wetsvoorstel. De Vlaamse regering gaat voor de zoveelste keer rond de tafel zitten voor onderhandelingen en zwakt het voorgaande akkoord een beetje af, al blijven veel pijlers overeind. Dit derde akkoord gaat naar het parlement om als decreet vastgelegd te worden. Na nog wat vertragingen door een kritische oppositie en Raad van State keurt het parlement op 24 januari dit jaar eindelijk het stikstofdecreet goed. Het heeft drie jaar geduurd, maar het Vlaams Gewest heeft eindelijk stikstofregels bij wet vastgelegd.

De landbouworganisaties zijn ontevreden en kondigen weerwerk aan. Het is de aanleiding voor nieuwe boerenprotesten en nog meer media- en politieke aandacht voor landbouw- en natuurbeleid; iets wat je de voorbije maanden ongetwijfeld niet is ontgaan. Landbouw wordt nog meer een electoraal thema, niet alleen stikstof, maar ook bredere kwesties. Na het lezen van dit artikel weet je waarom stikstofregels nodig zijn en waarom het opstellen ervan een politieke nachtmerrie was. Voor een groot deel is een reductie van de stikstofuitstoot nodig om onze natuur minder hard te verwoesten. Natuur is echter niet de boosdoener in dit verhaal: dat is de gedwongen schaalvergroting en intensivering waarin het grootkapitaal onze hardwerkende landbouwers heeft gepusht. Een verindustrialisering die vooral het doel had deze landbouwindustriële rijker te maken en de boeren in een wurggreep te houden, maar op langere termijn altijd al onhoudbaar is geweest in het kader van Europese natuurwetgeving en de algemene gezondheid van onze natuur, leefmilieu en bevolking. Politieke partijen die beweren de protesterende landbouwers te steunen – of steunen ze eerder het

grootkapitaal achter de landbouwindustrie? – gebruiken het natuurbeleid echter maar al te graag als schietschijf, als de zogezegde reden achter de problemen in de landbouwsector. Recent werd bv. ook de omzetting van landbouwgrond in natuurgebied naar voren geschoven als groot probleem voor de landbouwsector en gingen er politieke stemmen op om hier perken aan te stellen (zie het volgende artikel). Het natuurbeleid afzwakken is echter niet de oplossing: de landbouw is eigenlijk enkel maar gebaat bij de diensten van een gezonde natuur. Maatregelen zijn onafwendbaar, en eigenlijk moeten we vooral naar een systeemverandering. Partijen die iets anders beweren binden zichzelf een blinddoek om en navigeren richting een onzekere toekomst voor boer, natuur en volksgezondheid.

NATUUR- EN MILIEUBELEID IN VLAANDEREN

DOOR Vic Verhaeghe

Natuurbescherming en klimaat-wetgeving is altijd een harde noot om politiek te kraken. Iedereen is het erover eens dat het noodzakelijk is om onze natuur te beschermen en alles in te zetten tegen klimaatverandering. Maar ze zijn ook bang om mensen op de tenen te trappen. Dat komt enerzijds doordat het collectieve problemen zijn. Bij een diefstal is er duidelijk één dader en één slachtoffer en is het allemaal heel duidelijk wie over de schreef is gegaan. Als het over natuur en milieu gaat, zijn we allemaal samen verantwoordelijk en zijn we allemaal slachtoffers als het misgaat. Jammer genoeg is België geen simpel land, maar een federaal land met verschillende niveaus. De bevoegdheden over natuur en milieu liggen dan ook verspreid tussen de federale regering en de gewesten.

HOE WORDT ER BESLIST?

Ten eerste is de federale regering bevoegd over coördinatie van de internationale regels met die van de gewesten. Daarnaast bepaalt België ook de productnormen, oftewel hoe

duurzaam of vervuilend een product mag zijn. Tenslotte heeft ze ook bevoegdheid over de zee. De gewesten moeten de lucht, de bodem, de natuur en het water beschermen en behouden. Op vlak van transport en energie, twee vervuilende sectoren, zijn de bevoegdheden nog meer versnipperd. Zo is de Belgische regering verantwoordelijk

voor de productie van energie, maar de gewestregeringen voor de verdeling van energie. Dit was de oorzaak van het Ventilisdrama: de federale regering was verantwoordelijk voor het kant-en-klare windpark terwijl de Ventilislijn van de Vlaamse regering nog niet af was. De gemeenten zijn belangrijk voor een paar kleine zaken zoals het aanleggen van parken en het verstrekken van omgevingsvergunningen, maar moeten altijd de wetten van de gewesten en België volgen. Dan is er nog de Europese Unie, hier werkt het als volgt: EU-landen mogen geen wetten aannemen die in strijd zijn met de EU-wetten. Lees: de Europese Unie beslist. Behalve als er geen EU-wet is... Er zitten natuurlijk politici op al die niveaus die de beslissingen nemen.

WIE BESLIST?

In Vlaanderen is de minister van Omgeving en Energie op dit moment Zuhail Demir (N-VA). Initiatieven van haar zijn bijvoorbeeld De Bosteller: een project van de Vlaamse regering om 4.000 hectare extra bos te krijgen tegen 2024. Op het moment dat ik dit schrijf is daar ongeveer 2.400 hectare van gerealiseerd. Verder engageert ze zich ook regelmatig om natuur te beschermen. Zo redde ze De Zeeparkduinen van appartementsgebouwen. Daarnaast is ze veroordeeld door de Klimaatzaak omdat Vlaanderen te weinig deed in de strijd tegen klimaatverandering. Zuhail Demir ging echter in beroep in plaats van gepaste maatregelen te treffen. Zij kwam vooral in het nieuws omdat ze in het stikstofdossier lijnrecht tegenover de minister van Landbouw, Jo Brouns (CD&V) stond.

Jo Brouns wou graag strenge stikstofnormen voor de landbouw terwijl hij daar geen fan van was. Jo Brouns, wil vooral rechtvaardigheid voor de landbouw, hij handelt echter vooral in het voordeel van grote landbouwbedrijven en landbouwindustrieën. Hij schildert

“ Zuhail Demir ging echter in beroep i.p.v. gepaste maatregelen te treffen.

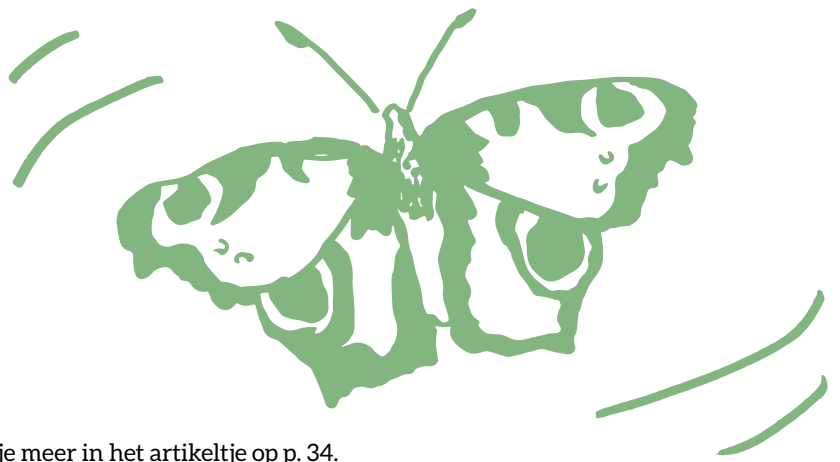
daarbij ook vaak de natuur af als diens vijand. Dat is interessant omdat CD&V vaak gelinkt wordt met de agro-industriële lobby waaronder de Boerenbond en de bank Acerta behoren. Acerta gaf jarenlang risicovolle leningen aan boeren die aanzetten op schaalvergroting. Zo kregen boeren bijvoorbeeld pas een lening bij 75 koeien in plaats van 30 koeien. Kleine boeren konden die leningen minder makkelijk aangaan en ook de omgeving was er niet bij gebaat. Acerta wist ook dat dit juridische problemen zou opleveren met onder andere de habitatrichtlijnen en stikstofproblemen. Zij waren zeker dat ze hun geld op één of andere manier terug zouden krijgen. Meer over de landbouw en stikstof problematiek vind je in het artikel op p. 14.

Dan is er nog de minister van Mobiliteit, Lydia Peeters (Open VLD). Over haar

vind je meer in het artikeltje op p. 34. Het is ook zij die beslist over de miljoenen euro's aan subsidies die naar private luchthavens gaan. In de federale regering is Zakia Khattabi (ecolo) minister van Klimaat, Leefmilieu en Green Deal. Over haar hebben we jammer genoeg niets noemenswaardig te vertellen. Tinne Van der Straeten (Groen) is de minister van de energie. Zij kwam vooral in beeld door de onderhandelingen met Engie over de sluiting van de kerncentrales in Doel en Tihange. Uiteindelijk zijn die mislukt en nu is beslist om de kerncentrales nog minstens vijf jaar open te houden. David Clarinval van MR is de federale minister van Landbouw. Ook de bevoegd-heden van landbouw zijn

een beetje versnipperd tussen België en de gewesten. Het enige wat over hem relevant is, is dat hij voor glyfosaat is.

Naast al de beleidsniveaus die we in ons kleine landje terugvinden, hebben we ook nog Europa. Daar was de belangrijkste persoon rond natuur en milieu voor lange tijd Frans Timmermans, een politiekier van de Nederlandse partij Groen-Links. Hij wordt gezien als de vader van de Green Deal, één van de meest toonaangevende wettenpakketten voor natuur en milieu in de wereldgeschiedenis.

WAT IS ER BESLIST?

Maar de Green Deal was niet de eerste keer dat politici wetten maakten om natuur en milieu te beschermen. Hier vind je een overzicht van de belangrijkste wetten:

VOOR DE JAREN 70: DE JAREN STILLETJES

Voor de jaren 70 van de vorige eeuw waren er niet echt maatregelen om natuur te beschermen in België. Dat kwam deels door de euforie na de industriële revolutie waarbij natuur vooral als een hoop ontginbare grondstoffen werd gezien. Later slokten de twee wereldoorlogen alle energie en aandacht een beetje op, hierdoor is de natuurbeweging in België later ontstaan dan in de rest van Europa. Er was wel het *Boswetboek* (1854) maar dat keek

vooral heel economisch naar bossen en er ging weinig aandacht naar het beschermen van bossen. De enige wetgeving die een beetje in de buurt van natuurbescherming kwam was *Wet tot behoud van schoonheid* van landschappen in 1911. In de jaren 50 kwamen natuurbewegingen meer en meer op, waaronder ook jeugdbewegingen zoals de BJN en de Wielewaaljongeren. Ook het boek *Silent Spring* van Rachel Carson bracht wereldwijd de invloed van pesticiden op natuur en gezondheid in de aandacht.

JAREN 70 - JAREN 90: DE KICK-OFF

In de jaren 70 werden in nasleep van mei '68 kwam natuur voor het eerst echt op de politieke agenda. Ook BOS+ en Bond Beter Leefmilieu (BBL) werden toen opgericht. In België was de kick-off van natuurbeleid de *Wet op het Natuurbehoud* in 1973 waarbij voor het eerst bedreigde plantensoorten een beschermd statuut kregen. In 1976 waren er grote overstromingen in Nederland en Antwerpen. Nederland zou met het *Deltaplan* direct maatregelen nemen tegen overstromingen. België zou met het *Sigmaplan* ook hier en daar iets doen, maar grote maatregelen werden uitgesteld. In 1980 werden de bevoegdheden over natuurbescherming ingedeeld zoals ze nu zijn met de meeste bevoegdheden op het gewestelijk niveau. In 1984 volgde het *Bermbesluit* dat bermen in Vlaanderen moest beschermen tegen pesticiden en grasmaaiers. Dit was een belangrijk scharnierpunt omdat voor het eerst natuur buiten natuurgebieden werd beschermd. Het duurde echter wel jaren voordat het correct nageleefd werd. Ook de voorloper van het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (INBO) werd opgericht. In 1993 volgde onder druk van WWF, BBL en Greenpeace het Duinendecreet. Dit was een belangrijke mijlpaal in het beschermen van de duinen. Honderden hectares duingebied werden beschermd tegen het bouwen van appartementen. Eigenlijk was het een betonstop *avant la lettre*. Vandaag de dag blijkt het Duinendecreet ook zeer nuttig als bescherming tegen overstromingen omdat duinen, in tegenstelling tot beton, een zeer goede buffer zijn. Ook het Europees natuurbeleid schoot uit de startblokken in deze decennia. Met de Vogelrichtlijn (1979) werd 187 vogelsoorten een beschermd

statuut gegeven. In de Habitatrichtlijn (1992) volgden 500 plantensoorten en 200 andere diersoorten. Misschien wel nog belangrijker was dat ook de habitats beschermd werden. De Europese bescherming en verplichting om specifieke habitats in goede staat te houden is misschien wel het allerbelangrijkste stukje natuurbeleid dat we hebben. Deze richtlijnen gaven zo de aanleiding voor het oprichten van meer dan 27.000 beschermde natuurgebieden in heel Europa die samen het Natura 2000-netwerk vormden.

Vanaf het begin van de jaren 90 was er in België een nieuwe visie rond natuurbeleid. De klassieke natuurbescherming met reservaten volstond niet meer, er was meer nodig om onze natuur te beschermen. We hadden een netwerk nodig van grote en kleine natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn. Deze nieuwe aanpak werd samengevat in de Groene Hoofdstructuur (GHS) waar jarenlang was aan geschaafd door de federale administratie, de toenmalige INBO en natuurbewegingen. Helaas werd het plan afgeschoten door landbouworganisaties die een posttraumatische stressstoornis hadden opgelopen van de Europese nitraatrichtlijn en het bijbehorende mestbeleid. Voor het eerst kampte natuurbescherming met hevige tegenstand uit de landbouwsector en zoals jullie wel weten zou het ook zeker niet de laatste keer zijn.

Ook rond klimaatverandering kwam er voor het eerst iets in beweging. De fameuze Club van Rome sprak in 1972 voor het eerst over klimaatopwarming. Spijtig genoeg waren er nog héél veel waarschuwingen nodig voor politici in acties zouden schieten.

EIND JAREN 90 - 2010: THE EMPIRE STRIKES BACK

In de heisa rond GHS werd een compromis gevonden met het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN): van de 335 000 hectare uit GHS zou er maar 125 000 meer beschermd worden. Tot op de dag van vandaag is echter maar 75% van het VEN-gebied effectief beschermd. Het VEN werd samen met de Wet op het Natuurbehoud, het Duinendecreet en de vogel- en habitatrichtlijnen opgenomen in het Natuurdecreet van 1997. Ook Natuurpunt ontstond nu uit een fusie van vzw De Wielewaal en Natuurreservaten vzw. Natuurbescherming had de wind in de zeilen maar kreeg ook meer en meer tegenwerking van boeren, jagers en landeigenaars. Deze tegenwerking zou vanaf dit moment meer invloed krijgen op wetgeving en wetten tegenhouden, vertragen of afzwakken. Ook namen België en Vlaanderen Europa nog te weinig serieus. Dat werd pijnlijk duidelijk toen een Europese rechter de havenwerken stillegde omdat de Habitatrichtlijnen niet opgevolgd werden. Ook dit is een dynamiek die nog steeds speelt, onder andere in het stikstofdossier. Een derde constante is dat sinds de introductie van de vogel- en habitatrichtlijnen politici bang zijn om nieuwe natuurbeschermingswetten aan te nemen nadat ze de effecten zagen. Bedrijven die de natuur vervuilden konden nu namelijk makkelijker juridisch vervolgd worden.

Alhoewel België en Vlaanderen zeker maatregelen en wetten moeten uitschrijven om de klimaatverandering tegen te gaan, gebeuren de grote akkoorden vooral op globaal niveau. Het *kyoto-protocol* uit 1997 is de eerste keer dat landen zich wereldwijd engageerden om de uitstoot van de meest belangrijke broeikasgassen te stoppen. Het is ook uitzonderlijk in zijn omvang: elke lidstaat van de Verenigde Naties ondertekende het verdrag behalve de Verenigde Staten. Helaas is het niet rozegeur en maneschijn. Zo was het protocol helemaal niet zo bindend, waardoor landen het niet echt hoefden na te leven. Ten tweede zeiden wetenschappers al vanaf de inwerkingtreding dat de doelstellingen nog veel te laag waren om klimaatverandering echt tegen te gaan. Ook was het verdrag het startschot van de omstreden emissiehandel waarbij landen die weinig uitstoten hun uitstootrechten kunnen verkopen aan andere landen. Om deze redenen worden zulke internationale verdragen vaak met argwaan bekeken, landen beloven veel met grote woorden, maar lijken daarna terug te gaan naar de dagelijkse orde met hun eigen nationale belangen. Toch kan je het *Kyoto-protocol* zien als een belangrijke, maar voorzichtige basisleidraad in de strijd tegen klimaatverandering.

2010 – NU: VOORZICHTIGE POGINGEN

Op vlak van natuurherstel hadden de overheden hun lesje wel geleerd. Natuurbescherming ging vanaf nu gepaard met overleg met alle belangengroepen: boeren, jagers, landeigenaars, industrie en natuurbewegingen. Ook werd het natuurbeleid volledig afgestemd op de Europese richtlijnen van Natura 2000. Dit zorgde ervoor dat soorten die op Europees niveau veel voorkomen, maar op Vlaams niveau bedreigd zijn vaak uit de boot vielen. Dit kwam deels doordat Vlaanderen geen nieuwe veroordelingen wou van Europese rechters en deels door desinteresse van de bevoegde ministers.

In de strijd tegen klimaatverandering werd in 2015 het *Akkoord van Parijs* ondertekend door alle landen maar een tiental landen hebben het nog niet bekrachtigd. Hoewel de doelen scherper zijn dan die van het *Kyoto-protocol* zeggen wetenschappers toch dat het niet zal volstaan om de opwarming onder 2 °C te houden. Er wordt ook niets vermeld over lucht- en scheepvaart. Dit akkoord is in tegenstelling tot het *Kyoto-protocol* wel bindend, maar het is niet afdwingbaar doordat er geen sancties mogen zijn op landen die het akkoord niet nakomen. Er is sowieso geen machtig internationaal gerechtshof om sancties af te dwingen, dus landen komen hun beloftes niet echt na.

De laatste jaren waait er wel een nieuwe wind door de Europese Unie. Geschokt door droogtes en hittegolven besloot een Zweeds meisje in de zomer van 2018 om elke vrijdag te spijbelen en voor het parlement te zitten met een bord 'Skolstrejk för klimatet'. In België inspireerde ze twee Antwerpse scholieren om een spijbelactie op poten te zetten en één week later stonden 3.000 scholieren gewapend met borden, banners,

megafoons en een opblaasbare wereldbol in Brussel-Centraal om hun toekomst te verdedigen. Zo inspireerde Greta Thunberg wereldwijd talloze activisten om acties te voeren. In België vulden twee weken later 35.000 leerlingen de straten van Brussel. Al snel volgden miljoenen jongeren het voorbeeld van Greta. Op 15 maart 2019 spijbelden bijna 2 miljoen jongeren in 2.200 steden. Deze massale protesten dwongen politici om de waarheid van klimaatverandering onder ogen te komen. De Europese Unie beloofde daarop om een Green Deal te maken, een groot wettenpakket om de klimaatverandering in alle sectoren aan te pakken. Het was het paradepaardje van de huidige commissie. Enerzijds was het een heel historische, radicale aanpak. Anderzijds is het wel wat afgezwakt en speelt de EU een beetje vals. De Green Deal dwingt namelijk heel veel vervuilende industrieën te verhuizen naar lage-inkomenslanden. Wij importeren dan de producten die we anders zelf zouden produceren maar komen we wel over als de held van het verhaal. Door gebrekkige wetgevingen, zijn fabrieken in die landen vaak nog extra vervuilend en werken arbeiders er in heel slechte omstandigheden. Terwijl de totale uitstoot dus hetzelfde blijft en inwoners van lage-inkomenslanden de dupe zijn van extra vervuiling, vergiftiging en slechte werkomstandigheden komen zij ook nog eens in de media als de vervuilende landen. Het zijn de mensen die in die landen wonen die de gevolgen van klimaatverandering het hardst gaan voelen, door onze import.

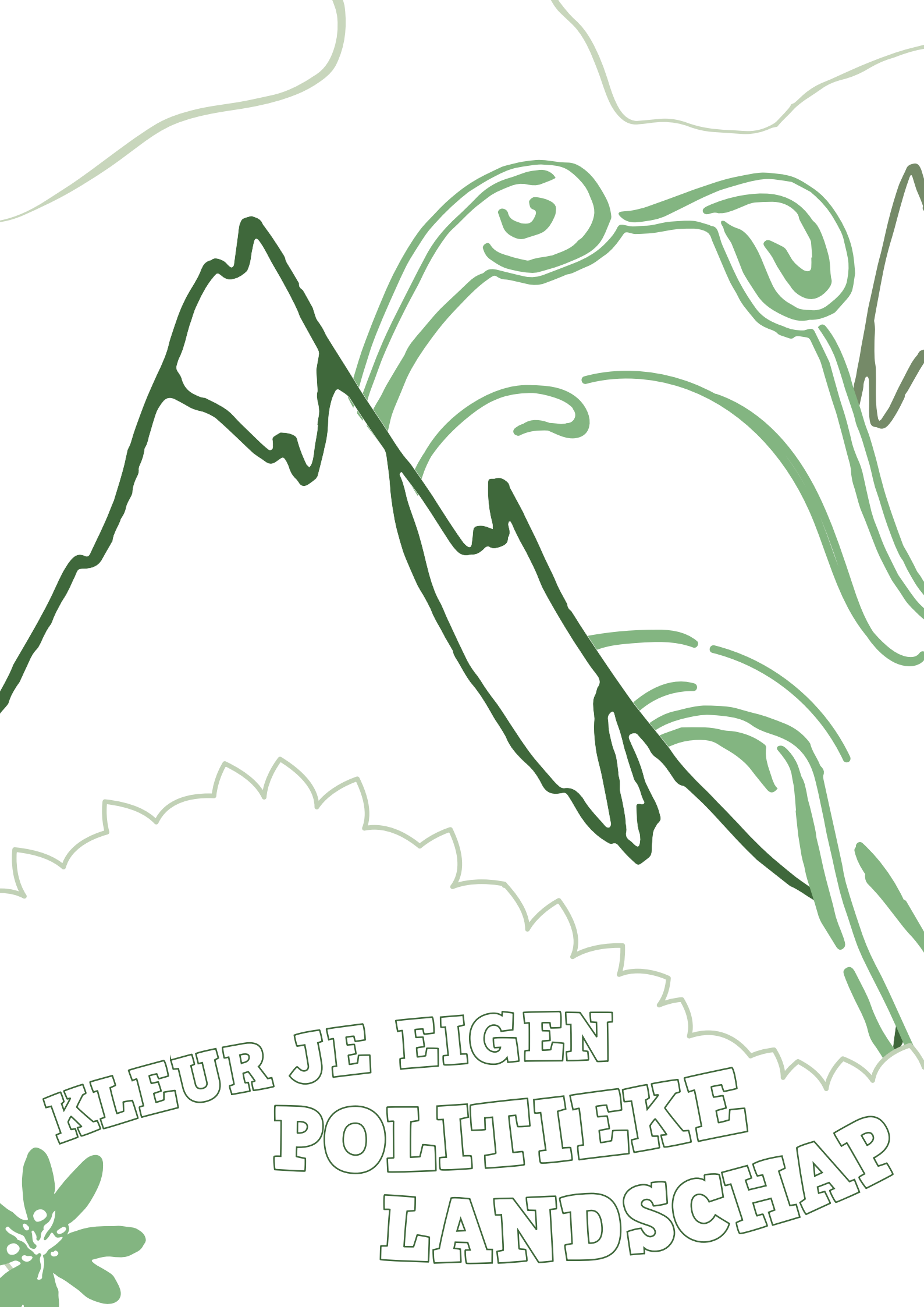
Een apart onderdeel van de Green Deal is de natuurherstelwet. Meer over de natuurherstelwet lees je in het artikel op p. 14.

DE TOEKOMST?

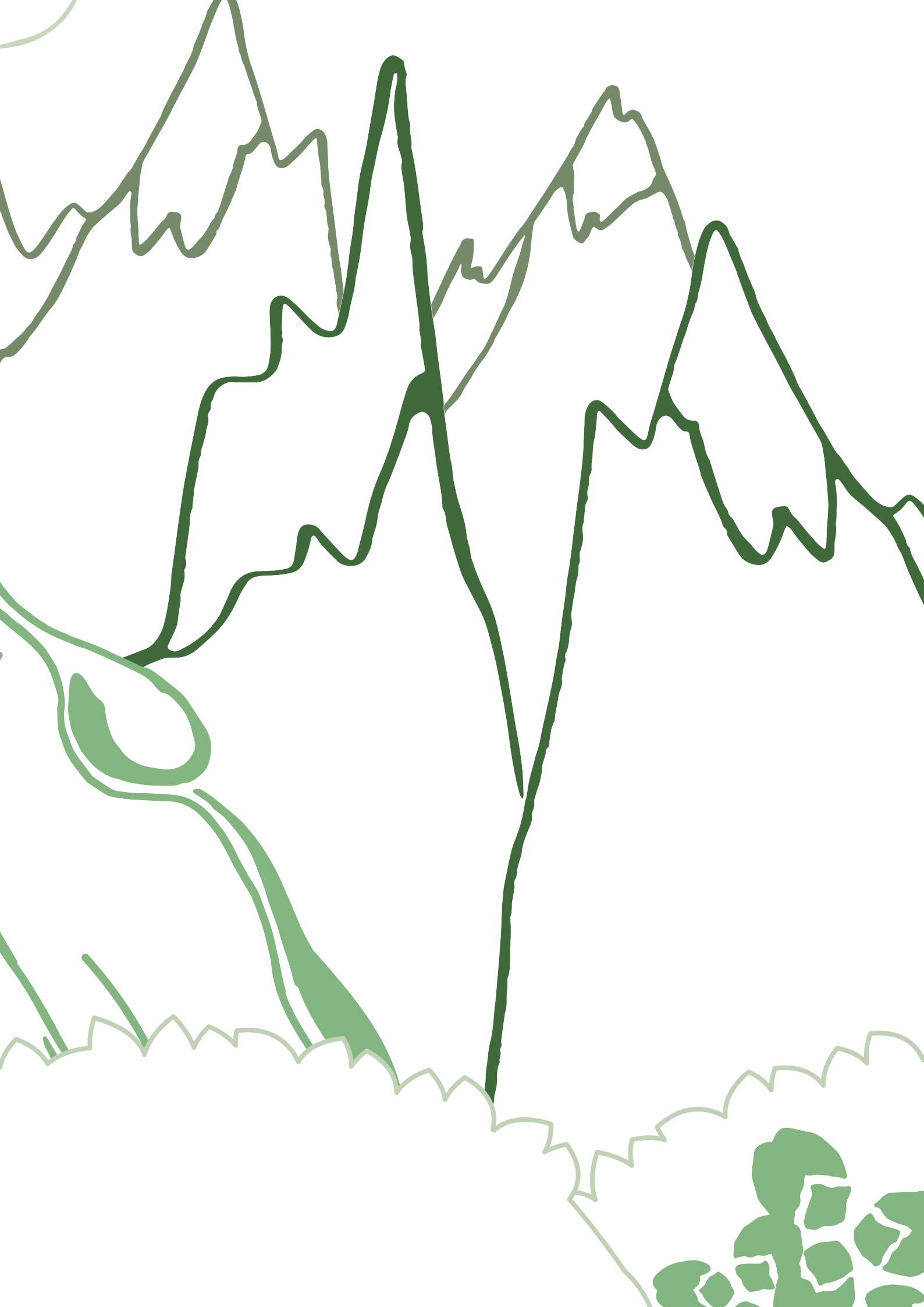
Zoals je leest is er al heel wat gebeurd, maar moet er ook nog hééééééél veel gebeuren. Wat zijn jullie ideeën? Ik droom van een sterk uitgebreid openbaar vervoer in héél Europa als deftig alternatief voor auto's. Een ander idee is om belangrijke, kwetsbare natuurgebieden bepaalde burgerrechten te geven waardoor burgers en vzw's makkelijker juridische stappen kunnen nemen om ze te beschermen. Als we een les mogen trekken uit de geschiedenis van natuur en milieu in de politiek is het dat geen enkele wet die hierboven staat er zou gekomen zijn zonder de steun, protesten en acties van natuurbewegingen en mili-

euactivisten. De natuurbehoudswet en zijn nakomelingen zijn er gekomen dankzij de grote groei van het aantal natuurbewegingen zoals de voorlopers van de JNM, Natuurpunt, Greenpeace en Bond Beter Leefmilieu om maar een paar voorbeelden te geven. In Nederland hebben meer dan twintigduizend mensen hun overheid gedwongen fossiele subsidies stop te zetten door de A12 een maand aan een stuk te blokkeren. De Green Deal zou de Green Deal niet zijn zonder de massademonstraties van honderdduizenden jongeren over heel Europa. Daarom is het belangrijk dat we blijven nadenken over een betere toekomst en blijven onze stem laten horen, zowel in het stembokje als op straat.

KLEUR JE EIGEN
POLITIEKE
LANDSCHAAP

POLITIEK EN JONGEREN

DOOR Simon Bil

POLITIEK ALS ONDERSTEUNER VAN JEUGDBEWEGINGEN

Naast een natuur- en milieubeweging is JNM vooral ook een jeugdbeweging. Je kan je nu afvragen op welke manier politiek en ons stemgedrag de werking van een jeugdbeweging bepaalt en ondersteunt. De ondersteuning verloopt voornamelijk via geld: net als andere takken van het jeugdwerk in Vlaanderen zijn we best afhankelijk van subsidies vanuit de Vlaamse overheid en lokale besturen. Door aan die subsidies voorwaarden te hangen krijgen overheden zicht op hoe jeugdwerk zich organiseert. Hoe beïnvloedt dit de werking van JNM Nationaal en jouw eigenste JNM-afdeling?

JNM NATIONAAL

Op Vlaams niveau is zowat alles dat jeugdwerk aangaat vervat in het Jeugddecreet. Dit decreet moet binnen de Vlaamse overheid kinderen- en jongerenrechten gaan verdedigen en waaronder jeugdbewegingen dus ook vallen.

Binnen het Jeugddecreet zijn er meerdere niveaus van subsidies waar we als JNM Nationaal beroep op kunnen doen. Als je erkend wordt als *landelijk georganiseerde jeugdvereniging*, krijg je de basis werkingssubsidie, een vast bedrag, toegewezen. De voorwaarden hiervoor zijn heel concreet vastgelegd. Zo is een aanspreekpunt persoonlijke integriteit (API) hebben, een voorbeeld van zo een voorwaarde die door de Vlaamse overheid wordt opgelegd. Zo moeten we ook als landelijk georganiseerde jeugdvereniging de geografische spreiding van onze werking aantonen.

Daarbovenop kan je nog aanvullende subsidies aanvragen. Dat doe je door een beleidsnota te schrijven. In die nota stippelen we uit hoe wij georganiseerd zijn en wat we als organisatie in de komende beleidsperiode van 5 jaar willen verwezenlijken. Naast een belangrijk instrument om de missie van ons als organisatie vast te leggen heeft die beleidsnota dus een financiële impact. Die beleidsnota wordt beoordeeld door een adviescommissie en ambtenaren van het departement Cultuur, Jeugd & Media. Via deze beoordelingen wordt bepaald hoeveel iedere vereniging zal krijgen. Die beoordelingen worden dan voorgesteld aan de minister van Jeugd, die op basis van deze adviezen een finale beslissing maakt over de variabele subsidies.

Een derde mogelijkheid waarop we geld kunnen krijgen is via projectsubsidies. Deze zijn heel projectmatig en worden vaak uitgeschreven rond bepaalde specifieke thema's. Opnieuw

wordt er op basis van criteria een advies uitgeschreven waarmee de minister van Jeugd een uiteindelijke beslissing maakt over de toekenning van de subsidies. Zo proberen we dit jaar een projectsubsidie te scoren voor een project rond alternatieve vormingstrajecten waar we jongeren een natuuranimatorcursus willen aanbieden met focus op overbrengen van inhoud via spel.

Zoals je kan zien, heeft de minister van Jeugd via die subsidies en regelgeving wat te bepalen in hoe wij als vereniging vorm krijgen en waar mij mee bezig zijn. Dit is wel al wat verminderd doordat de onderdelen van een beleidsnota nu decretaal vastgelegd zijn terwijl voorheen de minister zelf wat de belangrijke thema's kon gaan bepalen is dit nu een stuk vaster vastgelegd via het Jeugddecreet.

Jouw stem heeft hier dus ook invloed: op de vorm van het Jeugddecreet in de toekomst en op hoe de minister van Jeugd dat in de toekomst toepast.

AFDELINGEN

Het jeugddecreet betreft enkel Vlaams en bovenlokaal jeugdwerk. Het ondersteunen van kleine lokale verenigingen, zoals jeugthuizen of dus lokale JNM-afdelingen verloopt wat anders: zij kunnen terecht bij lokale besturen, waar ze financieel ondersteund worden via gemeentesubsidies, het voorzien van een lokaal, uitleendienst... Gemeentes krijgen redelijk veel vrijheid in hoe ze dit precies vormgeven en over hoeveel subsidies het gaat. Dit kan sterk variëren tussen gemeentes. Hier gaat je lokale stem dus zeker een verschil kunnen maken!

JONGEREN VERDEDIGEN HUN BELANGEN

Een groot deel van de kinderen en jongeren mag nog niet gaan stemmen. Toch hebben veel beleidskeuzes een invloed op hun leven. Om de belangen van kinderen en jongeren niet te vergeten bij het maken van die beleidskeuzes, zijn er een aantal organen in leven geroepen. Veel van die organen worden ook via het Jeugddecree vastgelegd.

Jeugdbeleid heeft een beetje een unieke positie binnen de Vlaamse Overheid: als categorie van de bevolking strekt het zich namelijk loodrecht overheen de beleidsdomeinen zoals sport, cultuur, economie, ... Daarom is er een mechanisme, het Jongeren- en Kind-Effectenrapport (JoKER) in het leven geroepen. Bij ieder ontwerp van een decreet is men verplicht om dit rapport op te stellen. Daarbij wordt er gekeken naar het mogelijke effect van deze nieuwe regelgeving op kinderen en jongeren. Op deze manier worden de belangen van kinderen en jongeren verdedigd wanneer men een nieuwe regelgeving wil opstellen.

Ook legt het Jeugddecree een aantal adviesraden vast die bestaan uit jongeren en jeugdwerkers, met name lokale jeugdraden, en de Vlaamse Jeugdraad.

LOKALE JEUGDRADEN

Vanuit de Vlaamse overheid is er een verplichting voor iedere gemeente om een jeugdraad op te richten of om een bestaande jeugdraad te herkennen.

Het college van burgemeester en schepenen moet aantonen dat ze advies vragen aan de jeugdraad over alle aangelegenheden die betrekking hebben op het jeugdbeleid. In praktijk zit er veel variatie op hoe strikt gemeentes omgaan met de gekregen adviezen. Er zijn gemeentes waar die lokale jeugdraad iets voor het zeggen heeft, maar er zijn er jammer genoeg ook veel waar dit niet zo is. Indirect kan jij via je stem een sterk signaal geven over hoe jij de rol van je jeugdraad graag zou zien ingevuld worden.

VLAAMSE JEUGDRAAD

Om op Vlaams niveau kinderen en jongeren te betrekken, is de Vlaamse Jeugdraad opgericht. Dit is de officiële adviesraad voor de Vlaamse regering voor alles wat te maken heeft met

kinderen, jongeren en jeugdwerk.

De Vlaamse Jeugdraad bestaat uit jongeren en jeugdwerkers die maandelijks samenkomen. Op deze maandelijkse samenkomsten worden er adviezen en standpunten opgesteld. Om de 3 jaar worden deze adviseurs gestemd door jongeren van 12 – 30 jaar, ook jullie kunnen hier dus voor stemmen! Al zal je wel even geduld moeten hebben want die stemming heeft zich onlangs, november vorig jaar, nog maar plaatsgevonden.

EUROPESE JEUGDRAAD

Op Europees niveau is er zoiets als de EU-jongerendialoog. Om de 18 maanden wordt er zo een dialoog opgestart. Deze dialoog betreft jongeren en jeugdorganisaties en heeft telkens een bepaalde thematische nadruk die bepaald wordt door de Raad van ministers voor Jeugdzaken.

Wanneer de gegevens verzameld zijn wordt er ergens in Europa een jongerenconferentie gehouden, waar jongerenvertegenwoordigers naartoe gestuurd worden. Als Europese jongerenhoofdstad van 2024, vond dat dit jaar plaats in het prachtige Gent. Op deze conferentie wordt op basis van de verzamelde input een boodschap naar de EU opgesteld, in naam van de jongeren. De jongerenvertegenwoordigers die wij naar deze conferentie sturen, zijn adviseurs van de Vlaamse Jeugdraad.

WORDEN KINDEREN EN JONGEREN VOLDOENDE BETROKKEN?

Er zijn dus heel wat mechanismen waardoor jongeren zagezegd betrokken worden bij beleid, maar is dit effectief zo? Onderzoek van Bataljong vzw, een vereniging die zich bezighoudt met lokaal jeugdbeleid, toont aan dat de huidige situatie ontoereikend is en er nog veel potentieel is om kinderen en jongeren meer te betrekken bij beleid. Ook de Vlaamse Jeugdraad is heel scherp in hun oordeel: zij zien nog te veel vormen van schijnparticipatie, waar jongeren te weinig zelf problematieken kunnen aankaarten en te weinig betrokken worden bij het volledige participatieproces. Waardoor de uitkomsten vaak te weinig door jongeren en jeugdorganisaties gedragen kunnen worden. Daarnaast zijn er nog te veel drempels die zinvolle en actieve participatie in de weg staan. Al is er al veel verwezenlijkt op vlak van jeugdparticipatie in beleid er zijn dus zeker wel nog wat werkpunten voor de politici van de toekomst.

‘T IS AAN U!

Jouw stemgedrag beïnvloed zeker en vast hoe politiek staat tegenover jeugd. Het kan dus wel boeiend zijn om eens na te gaan hoe de verschillende partijen zich positioneren t.a.v. het jeugdbeleid. Wie weet help je zo JNM ook een handje, want hoe meer aandacht voor jeugd, hoe zekerder wij zijn van een duurzame financiering van onze werking.

SOCIAAL ECOLOGISCHE RECHTVAARDIGHEID

DOOR Chiara Jacobs

Sociaalecologische rechtvaardigheid hetklinkt als een begrip waarmee je makkelijk galgje kan winnen. Maar wat is het eigenlijk? En vooral waarom is het belangrijk?

We keren even terug naar de zomer van 2021. Voor velen wordt deze geassocieerd met kampen die (letterlijk) in het water vielen. Bakken regen stortten neer op ons kleine landje. Greppels werden gegraven, kampen werden geëvacueerd. Alles was nat, van wandelschoenen tot slaapzak. We zagen met eigen ogen wat klimaatverandering frequenter kan teweegbrengen. De opwarming van de aarde zorgt voor langere en meer extreme weerfenomenen. Plotseling was die klimaatcrisis geen “ver-van-mijn-matje show” meer. Ineens gebeurde het voor onze voeten, in onze tenten. De mogelijke gevolgen werden hier duidelijk en troffen ons allemaal.

Maar wacht, niet zo snel, geldt dit écht voor ons allemaal? Want in die noodlottige zomer waren het natuurlijk niet enkel onze kampen die onderliepen. In het zuiden van ons land, in Wallonië, hadden de hoeveelheden regen echt dramatische gevolgen.

Huizen werden zwaar getroffen en 41 mensen lieten het leven. De meest getroffen huizen waren die aan de oevers van de rivier de Vesder. Niet toevallig net de wijken waar de inkomens het laagst zijn. Het zijn de oude

arbeiderswoningen die stammen uit de wolindustrie in de 19e eeuw. Tot op vandaag worden deze vaak bewoond door arbeiders, hoe hoger op de heuvel, hoe hoger de inkomens. Wie de middelen heeft kan de sociale ladder beklimmen en zo hogerop trekken. Dit fenomeen zien we heel vaak terugkomen. Degenen met de laagste inkomens wonen vaak op heel overstromingsgevoelige gebieden. Deze huizen geraken rapper beschadigd wat zorgt voor hoge kosten. Met andere woorden: diegene die het hardst getroffen worden door klimaatopwarming, kunnen zich er het minst tegen weren. Van rechtvaardigheid kunnen we dus moeilijk spreken, het gaat om een sociaal probleem boordevol ecologie. Voila, daar is ons begrip: sociaalecologische rechtvaardigheid.

KLIMAAT-ONGELIJKHEID

Het probleem van klimaatverandering is dus ook een probleem van ongelijkheid. Dat het leven duur is geworden is iets dat ons allemaal niet onbekend is. Voor mensen met lagere inkomens wordt het veel moeilijker om rond te komen: voor hen kunnen bijvoorbeeld extra belastingen op fossiele brandstoffen een ramp zijn. In België behoorde in 2022 18,7% van de bevolking tot de risicogroep voor armoede, wat neerkomt op 2.144.000 landgenoten.

Meerdere studies hebben al aangetoond dat die laagste inkomensgroepen veel minder uitstoten en consumeren dan hogere sociale klassen. We spreken dus van een grote klimaatongelijkheid. In de Europese Unie dragen niet alle mensen evenveel bij aan de uitstoot van schadelijke stoffen, zoals koolstof. Een recent onderzoek van Cambridge university toont aan dat slechts een klein deel van de Europese bevolking verantwoordelijk is voor een groot deel van deze uitstoot.

Stel je de bevolking voor als drie groepen: de mensen met de hoogste uitstoot, degenen met een gemiddelde uitstoot en de mensen met de laagste uitstoot. Wat blijkt, is dat de mensen in de top 10%, dus zij met de hoogste uitstoot per persoon, samen meer uitstoten dan de onderste helft van de bevolking bij elkaar. En nog verbazingwekkender is dat de allerrijksten, slechts 1% van de bevolking, net zoveel uitstoten als de armste 18% samen. Dit betekent dat een kleine groep mensen een grote impact heeft op het milieu, terwijl de meeste mensen veel minder bijdragen aan de uitstoot. Daar wringt het schoentje; klimaatongelijkheid tot en met.

WAAR IS DAT DRAAGVLAK? HIER IS DAT DRAAGVLAK! OF NIET?

Sommigen zullen het wel al eens gehoord hebben op een klimaatmars. Een van de leuzen die vaak in massa geroepen worden. Oke, het draagvlak zijn wij, we staan op de klimaatmars. Maar euh... waar is de rest van het land? Maken zij zich geen zorgen om de zware gevolgen van het klimaat dat verandert?

In Europa is er, met uitzondering van Portugal, geen enkel land waar meer dan de helft van de bevolking aangeeft zich

Wat is een draagvlak? Een draagvlak is hoeveel mensen iets steunen of ermee akkoord gaan. Het laat zien hoeveel mensen achter een idee, beslissing of actie staan. Hoe groter het draagvlak, hoe meer mensen het ermee eens zijn.

veel zorgen te maken over klimaatverandering. Dat terwijl wel telkens meer dan 90% denkt dat het klimaat verandert en dat dit door menselijk toedoen is*. Dat is een aanzienlijk verschil. Gek toch? Want inwoners geven wel aan dat klimaatverandering een vaststaand feit is. Waarom komen zij niet op straat? En vooral we kennen het probleem, waarom blijven dan de politiek en de maatregelen vaak achter?

Ten eerste, laten we de realiteit onder ogen zien: de typische klimaatactivist behoort tot de hogere middenklasse en is doorgaans een jonge, hoogopgeleide persoon. Aan de andere kant hebben we de oudere generatie, soms met een lager opleidingsniveau, die aarzelt om milieubewuste keuzes te maken. Voor hen staan zorgen over energiekosten en gezondheidszorg centraal.

Laten we het even anders bekijken: Wanneer mensen zich moeten afvragen of ze de maand rond kunnen komen, is hun grootste zorg vaak niet wat er over 10 jaar met ons klimaat gebeurt. Van extra klimaatmaatregelen zijn zij vaak de dupe: denk aan extra belastingen op het gebruiken van fossiele brandstof wat leidt tot nog een hogere energiefactuur. Een lage-emissiezone? Degene met de laagste inkomens kunnen niet zomaar

een nieuwe of elektrische wagen aanschaffen. In 2020 was het voor bijna een kwart van de bevolking niet mogelijk om plots 1.000 euro uit te geven (cijfers van Statbel, 2022). Net die groep woont vaak in slecht geïsoleerde huizen, en heeft dus niet het kapitaal om een renovatie uit te voeren. (Je kunt premies krijgen voor een renovatie, maar hier moet je vaak eerst zelf geld voorschieten)

HET POLITIEKE ANTWOORD

Je denkt nu waarschijnlijk: "Oke mooie uitleg, maar ik las deze verkiezingseuglena om meer te weten over politiek" (of omdat je je verveelt, ik oordeel niet). Daarom de grote (vegetarische) hamvraag: 'Wat is nu eigenlijk het politieke antwoord?'

Het is belangrijk om te beseffen dat bij elke politieke keuze er wel mensen te leurgesteld en boos zullen zijn. Het is niet mogelijk om iedereen gelukkig te maken. Dat verklaart waarom het voor politici vaak moeilijk is om zware keuzes te maken of harde maatregelen door te voeren. Dan heb je meer kans om de volgende keer meer stemmen te verliezen. De ene stemmer staat op een klimaatmars te pleiten voor strengere maatregelen van de politiek, de andere vindt dat het vooral betaalbaar moet blijven. Zo heeft de politiek dus twee kanten waar ze naar moeten luisteren, wie wordt het dan? Partij agenda's weerspiegelen over het algemeen sterker de beleidswensen van de rijkere dan die van de armere kiezers**. Zoals daarjuist al vermeld was, zijn klimaatbewuste mensen eerder uit de rijkere deel van de bevolking. Logischerwijs zouden er dus harde klimaatregels getroffen worden. Maar er is ook de angst voor de economische gevolgen die maatregelen met zich mee kunnen brengen. Dit is vaak een zorg van invloedrijke bedrijven en personen met hoge inkomens. De genomen maatregelen mogen vooral niet te veel last veroorzaken voor die mensen. Daarom is het klimaatbeleid

* Dit blijkt uit een bevraging van de European Social Survey. Als je "European Attitudes to Climate Change and Energy" opzoekt vind je het rapport. Zeker de moeite om eens door te nemen."

** Dit bleek uit een sociologisch onderzoek uit het European Journal of Political Research. Dit betekent niet dat een stem van een persoon in armoede minder telt dan van een rijke persoon, we leven natuurlijk wel in een democratie. Maar bij het maken van een partijagenda leunen de standpunten vaker aan bij het rijkere deel van de bevolking. Dit geldt natuurlijk niet sowieso voor elke partij, altijd.

vaak in functie van hen. Denk aan subsidies voor zonnepanelen tegenover belasting op fossiele brandstof, elektrische bedrijfs-wagens en aan de andere kant lage-emissie zones. De voordelen lijken vooral voor een hoge inkomensgroep te zijn, de nadelen voor diegene in een kwetsbare situatie.

Bovendien heeft elke partij een eigen visie op de klimaatcrisis. Sommige partijen vinden dat wij als individu aan de basis liggen. Dat we bijvoorbeeld zelf moeten beslissen om dan maar niet meer het vliegtuig te nemen. Denk maar even terug, in tijden van corona, toen vliegtuigen opstegen zonder passagiers omdat ze anders hun vliegslot verloren. Maakt jouw individuele beslissing dan nog wel verschil, als het vliegtuig toch opstijgt? (Begrijp mij nu niet verkeerd dat je allemaal als gekken moet beginnen vliegen, blijf bij je eigen principes natuurlijk 😊). Sta even stil bij een partijprogramma; met welke visie zij een oplossing voor het klimaatprobleem formuleren.

van collectieve bescherming tegen individuele risico's, maar de laatste jaren staat deze onder druk. Zo komen er meer en meer voorwaarden aan bepaalde rechten. En is er een algemeen groeiend idee dat mensen die in de problemen zitten daar zelf voor gezorgd hebben. Een goed functionerend sociaal vangnet is van vitaal belang om solidariteit te tonen en te zorgen voor degenen die het meest getroffen worden door de gevolgen van klimaatverandering, met name de armere bevolkingsklassen.

Meer weten? Het boek 'Waarom gele hesjes niet met een bakfiets rijden' is een enorm interessant boek over klimaatverandering, ongelijkheid en beleid.

“ Wat is nu eigenlijk het politieke antwoord?”

Wat nu het juiste politieke antwoord is op ons sociaalecologisch vraagstuk, is moeilijk te bepalen. Maar om iedereen mee te krijgen in ons klimaatverhaal is een goed sociaal vangnet alvast heel belangrijk. België heeft een verzorgingsstaat die al redelijk goed is uitgebouwd. Die zorgt er bijvoorbeeld voor dat je als je werkloos bent een uitkering krijgt. Het is een systeem

WAT MET DE MOBILITEIT IN VLAANDEREN?

DOOR Mori Wuytens

Oké, het is tijd voor een heel simpel onderwerp. Auto's en vliegtuigen slecht. Fietsen en treinen goed. Oh ja, en De Lijn bakt er niks van. Toch? Ik ga je moeten teleurstellen: ook mobiliteit is een eindeloos complex thema dat je bijna onmogelijk in een kort artikeltje kunt uitleggen. Mobiliteit zit in elk deel van je leven: van hoe jij naar een JNM-activiteit gaat tot hoe deze Euglena tot bij jou geraakt. Denk bijvoorbeeld aan die lekkere biologische appel die je onlangs hebt opgesmikkeld. Waar ben jij die gaan kopen? In de supermarkt? En hoe ben jij daarheen gegaan? Met de fiets? En hoe is die appel daar geraakt?

Er zijn dus duidelijk genoeg vragen die we onszelf kunnen stellen. Je verwacht het misschien niet, maar die vragen worden grotendeels beantwoord door de politiek. De overheid beslist namelijk welke vervoersmiddel ze het aantrekkelijkst maken en welke ze juist proberen te ontmoedigen. Laten we dus eens kijken welke keuzes de verschillende partijen de komende jaren willen maken. Maar eerst beginnen we met een korte samenvatting van hoe het er nu aan toe gaat in ons Belgenlandje.

België heeft het zichzelf namelijk niet zo makkelijk gemaakt. We leven allemaal in één gigantisch voorstedelijk gebied. Dat wil in het kort zeggen dat je bijna altijd in de buurt van bebouwing bent. Het enige probleem is dat die bebouwing zich wel heel verspreid in het landschap bevindt. Dat maakt het moeilijker om efficiënt openbaar vervoer te voorzien. Ook is alles vaak verder weg, waardoor de fiets minder aantrekkelijk wordt.

DE VLAAMSE REGERING

In Vlaanderen wordt er door deze regering heel sterk ingezet op fietsinfrastructuur. Denk bijvoorbeeld aan de fietssnelwegen en aan de vele herinrichtingen van de openbare weg. Hiermee wil de bevoegde minister Lydia Peeters (**Open Vld**) een 'modal shift' bereiken, wat neerkomt op minder mensen alleen in een auto. Het valt wel op dat daarbij verdacht weinig naar het openbaar vervoer wordt gekeken, terwijl dat de meest efficiënte manier is om veel mensen samen comfortabel en snel te vervoeren.

De **N-VA** heeft over het algemeen zeer gelijkaardige standpunten als de Open Vld. Zij geloven ook sterk in de fiets als oplossing voor de huidige files en voor de rest willen ze vooral inzetten op nieuwe autowegen.

Op vlak van openbaar vervoer geloven ze in minder overheidssteun en dus duurdere tickets. Verder besteden ze in hun verkiezingsprogramma veel aandacht aan de regionalisering van het spoornet. Er zou dan een Vlaamse, Brusselse en Waalse NMBS komen, wat volgens allerlei studies een slecht plan lijkt... (Zie bv. De Morgen op 27 februari)

De laatste partij in de Vlaamse regering, **CD&V**, is veel minder eenduidig over hun visie op mobiliteit. Op het moment dat dit artikel wordt geschreven, staat hun verkiezingsprogramma nog niet online. Neem dus zeker zelf een kijkje als je geïnteresseerd bent. Over het algemeen geloven zij sterk in gedeelde mobiliteit. Denk bijvoorbeeld aan deelauto's en -fietsen. Ook betaalbaar openbaar vervoer vinden ze belangrijk, in tegenstelling tot hun coalitiepartners.

Ondanks het zeer bewonderenswaardige fietsbeleid, laat de rest van het beleid van de drie Vlaamse regeringspartijen sterk te wensen over. Elektrische en/of zelfrijdende auto's zijn jammer genoeg geen duurzame oplossing. Ze nemen nog steeds te veel plaats in op de openbare weg en die plaats is er gewoonweg niet en ze zijn ook nog steeds te vervuilend (zeldzame metalen, kostbare energie, fijnstof, ...). Tegelijkertijd maakt de structurele onderfinanciering van De Lijn het onmogelijk om een deftig bus- en tramnetwerk uit te baten. Dus als je volgende keer weer eens in de regen staat te wachten op een bus die niet komt, bedank dan vooral even de afgelopen Vlaamse regeringen!

In Nederland wonen mensen veel meer geconcentreerd. Onder andere daarom is de fiets daar heel handig. Als je wil weten waarom dit bij ons niet zo efficiënt is geregeld, moet je zeker eens de Wet De Taeye opzoeken.

Weetje: een elektrische fiets stoot per km minder CO₂ uit dan een gemiddelde persoon op een normale fiets.

De productie van je eten stoot namelijk meer uit dan de elektriciteit die de elektrische fiets nodig heeft.

Bron: <https://ourworldindata.org/>

DE FEDERALE REGERING

Onze federale minister van mobiliteit, Georges Gilkinet, houdt zich vooral bezig met zaken die niet echt direct een invloed hebben op ons. Neem bijvoorbeeld goederenvervoer (vaak ook internationaal) en wetten om de veiligheid te garanderen. Toch zijn er 2 uitzonderingen: treinen en vliegtuigen.

Over vliegtuigen kan ik nogal kort zijn, daar is afgelopen legislatuur niet zoveel veranderd, buiten enkele extra regels en een extra belasting. Wel is er sterk ingezet op de alternatieven zoals bijvoorbeeld de nachttrein. Dat heb je afgelopen jaren waarschijnlijk wel al een paar keer zien passeren, vermoed ik. Maar ook in de binnenlandse treinen is sterk geïnvesteerd. Er is eindelijk weer een 10-jarenplan opgesteld tussen de regering en de NMBS. In dat plan ligt de nadruk sterk op meer treinen en een gebruiksvriendelijkere NMBS, ook voor mensen met een beperking.

Ja, ik hoor het je al denken: 'Laten ze die treinen eerst maar eens op tijd rijden.' En je hebt helemaal gelijk. Er is nog veel

werk aan de winkel, want er is jarenlang veel te weinig geld naar het spoor gegaan. En het geld dat er was, werd niet altijd goed besteedt. Gelukkig is daar afgelopen legislatuur verandering in gekomen. (Daarom zijn er trouwens plots zoveel werken aan het spoor, wat nu natuurlijk even zeer frustrerend is.)

Vind je dit goede matregelen? Pech! Minister Gilkinet is van Ecolo, dus op zijn partij kan je niet stemmen. Maar natuurlijk zijn deze keuzes niet alleen door hem gemaakt. Hij werd gesteund door de **Groenen** en **Vooruit** en zij willen dit beleid dus ook verderzetten na de verkiezingen.

DE OPPOSITIE

De **PVDA** wil net zoals Groen en Vooruit ook sterk inzetten op het openbaar vervoer. Ze geloven in een sterke uitbreiding van het aanbod en willen uiteindelijk naar gratis openbaar vervoer evolueren. Of dat laatste wel een slim idee is, is vaak voor discussies tussen experts. Google het maar eens. Verder zijn ze tegen 'de jacht op de auto'. Daarmee bedoelen ze de lage-emissiezones, hogere brandstoftaksen en mobiliteitsplannen

om auto's uit de stadscentra te weren. Volgens hen viseren die maatregelen immers de arbeiders die niet anders kunnen dan de auto te gebruiken.

Tenslotte was het bij **Vlaams Belang** wat moeilijk om hun visie te vinden. Je moet blijkbaar je betalingsgegevens ingeven om hun standpunten brochures te kunnen downloaden. Nogal vreemd, maar goed. Bij hen vind je qua visie een mooie samenvatting van alle andere partijen. Ze volgen de Vlaamse regering in een sterk fietsbeleid en geloven net als de N-VA in een regionalisatie van het spoor. Qua openbaar vervoer zijn ze het eens met de linkse partijen: het zou goedkoper moeten en een uitbreiding is nodig. En oh ja, ze zijn het ook eens met de PVDA: De automobilist moet niet gestraft worden met allerlei lage-emissiezones en mobiliteitsplannen.

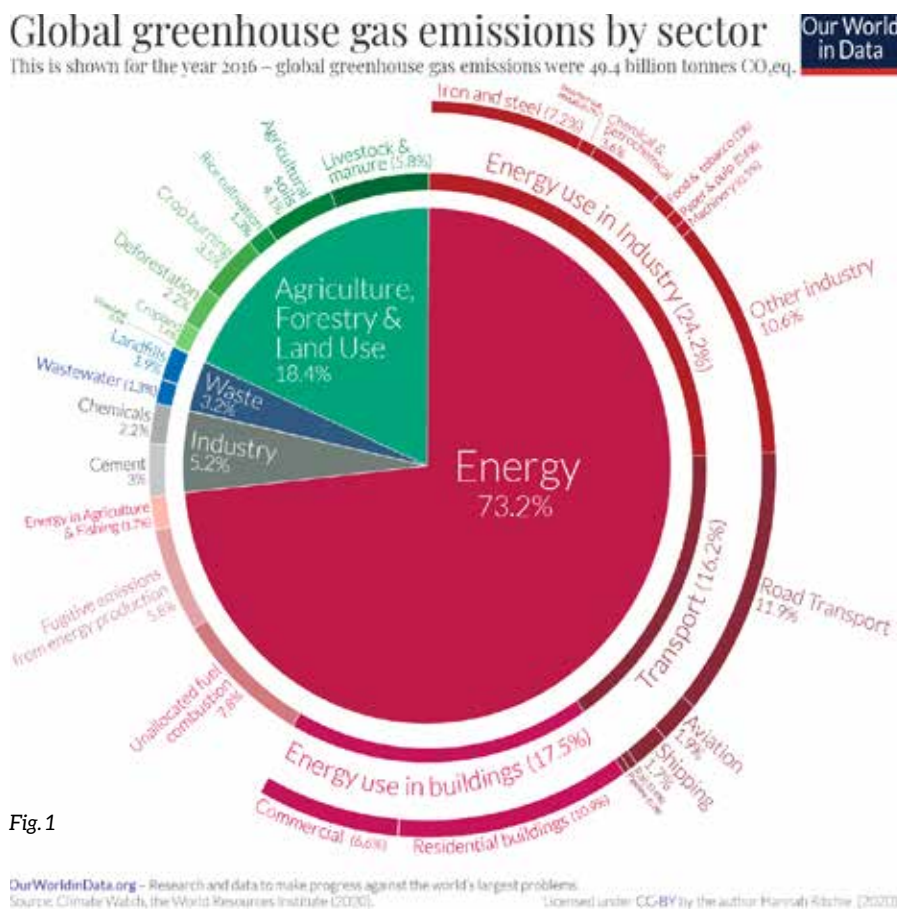

GROENE ENERGIE IN BELGIË: WAT JE MOET WETEN

DOOR Rohan Meerhaeghe

Als we naar een klimaatneutrale samenleving willen evolueren, moeten we in de eerste plaats onze energiebevoorrading vergroenen. Want op dit moment is energie-opwekking verantwoordelijk voor zo'n ¾ van onze uitstoot. In dit artikel probeer ik dit ingewikkelde probleem te duiden en een overzicht te geven van de plannen van de politieke partijen in België. In figuur 1 kan je de uitstoot terugvinden per sector in CO₂ equivalent. CO₂ is het meest uitgestoten broeikasgas, maar methaan en stikstof-oxide spelen ook een belangrijke rol. De uitstoot uitdrukken in CO₂ equivalent is een vereenvoudiging, maar maakt het mogelijk om interessante vergelijkingen te maken.

ENERGIE ALS PROTAGONIST IN DE KLIMAAT- VERANDERING

Je weet het ondertussen wel, door ons overmatig gebruik van fossiele brandstoffen zijn we het klimaat aan ongeëvenaarde snelheid aan het ontregelen. Hoe meer broeikasgasen we uitstoten, hoe meer de planeet zal opwarmen. Die opwarming leidt tot extremer weer zoals droogtes en hittegolven, maar evengoed extremere stormen en overstromingen. Bovendien zijn er ook een aantal kantelpunten, die de opwarming meestal alleen maar zullen versnellen als we die bereiken. Het smelten van de ijskappen is zo'n kantelpunt. Door de opwarming van de aarde smelten de ijskappen, en doordat ijs meer zonlicht reflecteert dan water, warmt de planeet alleen maar sneller op. Vanaf een bepaald moment storten die systemen helemaal in elkaar, als bijvoorbeeld koraalriffen

catastrofaal ineen zijn gestort, keren die niet zomaar terug. Om de ergste gevolgen van klimaatverandering te vermijden, hebben landen van over de hele wereld het Parijs akkoord ondertekend. Daarin beloven ze de opwarming onder 1,5°C te houden. Alhoewel de huidige maatregelen lang niet voldoende zullen zijn om de doelen van het akkoord te halen, zijn er wel al stappen gezet in de juiste richting. Alhoewel 75% van onze uitstoot te wijten valt aan energiegebruik, bestaat er jammer genoeg geen simpele oplossing om dat aan te pakken. Voor het vervoer van mensen heb je bijvoorbeeld volledig andere oplossingen nodig dan het vervoer van goederen, en de staal-industrie kan ook niet zomaar wisselen van brandstof. Maar heel wat van de categorieën in het taartdiagram hebben wel iets gemeenschappelijk: ze gebruiken het elektriciteitsnetwerk. Om dit artikel niet te lang te laten worden, zullen we het dan ook bij de opwekking van elektriciteit houden.

ANDERE BRONNEN VAN BROEIKAS-GASSEN

De uitstoot van landbouw, bosbouw en ander landgebruik (*Agriculture, Forestry & Land Use*) die je in figuur 1 kan aflezen, is de uitstoot niet gelinkt aan fossiele brandstoffen. Bijvoorbeeld de methaan die koeien uitstoten, of de CO₂ die vrijkomt bij het kappen van bomen. Bij zowel afvalwaterbehandeling (*Wastewater*) als vuilnisbelten (*Landfills*) komen er ook broeikasgasen vrij, onafhankelijk van het gebruik van fossiele brandstoffen. Tenslotte komt er bij het uitharden van beton ook CO₂ vrij, evenals bij andere industriële processen. Voor een evolutie naar een klimaatneutrale samenleving vereisen deze uitstootbronnen elk een specifieke aanpak. Om ze grondig te kunnen uitleggen, zou elk onderwerp echter een apart artikel vergen.

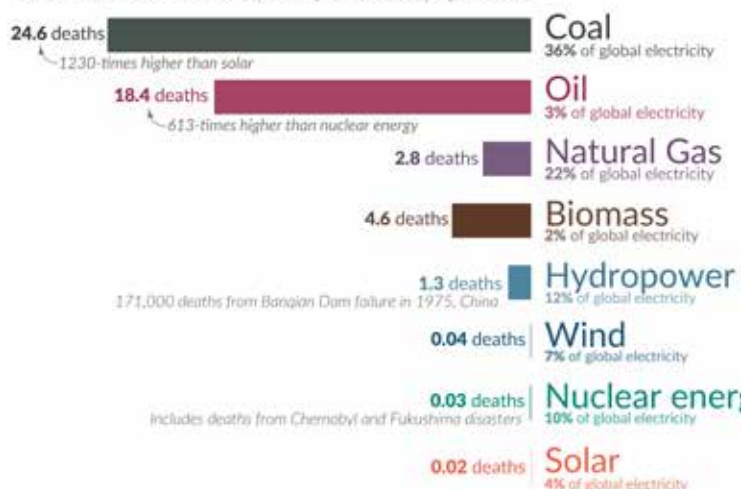
Fig. 2

What are the **safest** and **cleanest** sources of energy?

Our World in Data

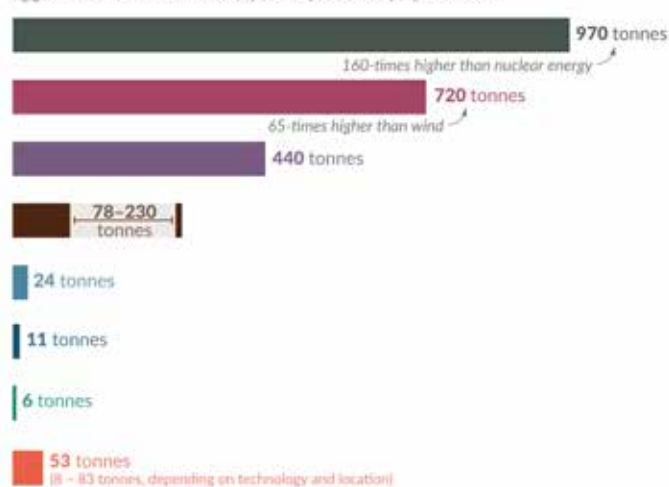
Death rate from accidents and air pollution

Measured as deaths per terawatt-hour of electricity production.
1 terawatt-hour is the annual electricity consumption of 150,000 people in the EU.

Greenhouse gas emissions

Measured in emissions of CO₂-equivalents per gigawatt-hour of electricity over the lifecycle of the power plant.
1 gigawatt-hour is the annual electricity consumption of 150 people in the EU.

Death rates from fossil fuels and biomass are based on state-of-the-art plants with pollution controls in Europe, and are based on older models of the impacts of air pollution on health. This means these death rates are likely to be very conservative. For further discussion, see our article: OurWorldinData.org/safest-sources-of-energy. Electricity shares are given for 2021. Data sources: Markandya & Wilkinson (2007); UNSCEAR (2008; 2018); Sovacool et al. (2016); IPCC AR5 (2014); UNECE (2022); Ember Energy (2021).

OurWorldinData.org - Research and data to make progress against the world's largest problems.

Licensed under CC-BY by the authors Hannah Ritchie and Max Roser.

HOE WE ENERGIE OPWEKKEN

De manieren waarop we in België energie opwekken, kan je onderverdelen in drie categorieën: fossiele brandstoffen, nucleair en hernieuwbare bronnen.

1. Fossiele brandstoffen

Je kent ze wel, de boosdoeners van dit verhaal. Dit zijn de meest vervuilende energiebronnen. Steenkool is overduidelijk de meest vervuilende optie, zowel op klimaatvlak als op vlak van volksgezondheid. Gascentrales zijn misschien beter dan steenkoolcentrales, maar ze blijven natuurlijk veel CO₂ uitstoten en het roet dat bij het verbranden vrijkomt, zorgt voor gezondheidsrisico's.

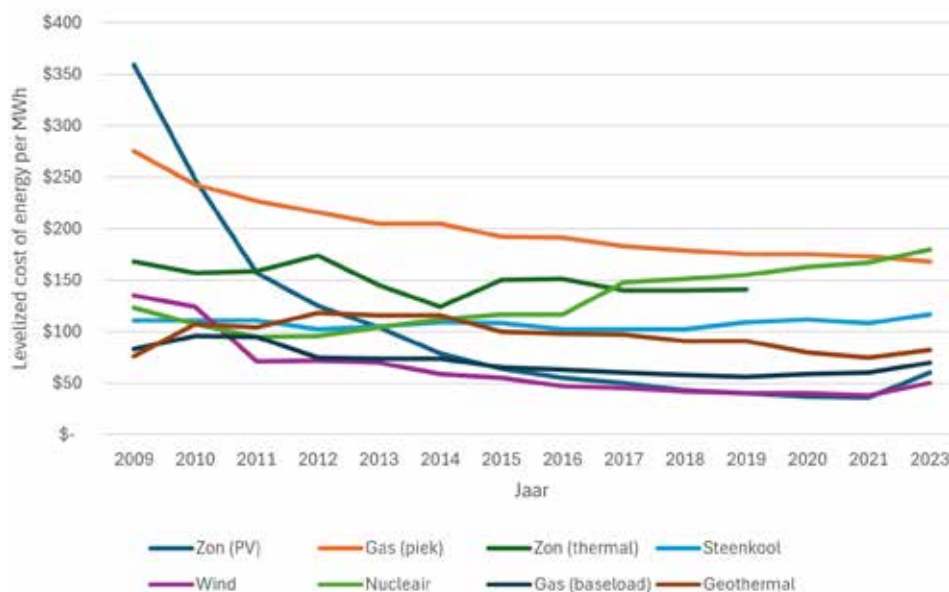
Gascentrales blijven in het huidige net wel nodig om pieken in de vraag naar elektriciteit te kunnen opvangen.

2. Hernieuwbare energie

Deze energiebronnen worden door elke partij beschreven als de energiebron van de toekomst. Ze hebben dan ook heel wat voordelen: nagenoeg geen uitstoot van broeikasgassen, ze zijn veel minder gevoelig voor geopolitieke schommelingen... Bovendien is de prijs van heel wat hernieuwbare energiebronnen de afgelopen jaren sterk gedaald. Zoals je kan zien in figuur 3, is de Levelized Cost Of Energy (LCOE) van bijvoorbeeld zonne-energie enorm gedaald. De LCOE van een bepaalde energiebron houdt zowel rekening met de kost van constructie, operatie als ontmanteling. Door die kosten allemaal samen te leggen, kan je verschillende energiebronnen dus met elkaar vergelijken.

Fig. 3

Kostprijs elektriciteit in de Verenigde Staten van Amerika

2.a. Wind

In België hebben we via de Noordzee veel potentieel voor het aanleggen van windmolenparken. Zoals te zien is in de figuren is wind is de goedkoopste en milieuvriendelijkste vorm van energieopwekking, het heeft dus een enorm potentieel! Er rijzen soms bedenkingen over de natuurimpact van windmolenparken, tijdens de bouw is de impact op elke soortgroep negatief. Maar voor vissen zou de variatie in habitat die de pijlers creëren eerder positief zijn. Voor vogels en zeezoogdieren zouden de effecten eerder negatief zijn.

Ook wind op land heeft nog veel potentieel, zo zouden we volgens Emis, een denktank van de Vlaamse Overheid, zo'n 1/3 van onze energie kunnen opwekken met windturbines op land.

2.b. Zon

Zonnecellen zijn een veelbelovende technologie. In de afgelopen 15 jaar is de kostprijs van zonne-energie gedaald van veruit de duurste, naar één van de goedkoopste. Of zonnepanelen de meest geschikte optie zijn voor een redelijk noordelijk land als België, daar valt over te discussiëren. Zonnige landen zorgen vanzelfsprekend voor een hogere energieopbrengst, en omdat de productie van zonnepanelen ook heel wat uitstoot met zich meebrengt, ligt de totale uitstoot van zonnepanelen per eenheid opgewekte energie relatief hoog in België.

Over wat er met zonnepanelen gebeurt wanneer ze verouderd zijn, is nog niet veel duidelijkheid. Op dit moment staan we nog niet ver in het recyclageproces, maar daar wordt wel aan gewerkt, en hopelijk worden zonnepanelen beter gerecycleerd in de toekomst.

2.c. Biomassa

Tenslotte is er nog biomassa. Door het verbranden van natuurlijke afvalstoffen of bijproducten, bijvoorbeeld houtafval, kan je ook energie opwekken. Deze technologie werkt heel gelijkaardig aan kolencentrales, zo hebben we zelfs oude kolencentrales die nu als biomassacentrale dienen. Ze stoten dus zeker broeikasgassen uit bij de energieproductie, maar in principe zijn die via natuurlijke processen uit de atmosfeer gehaald, en dus netto geen nieuwe toevoeging. Jammer genoeg is het in de praktijk niet zo simpel, zo slaat een gekapt bos natuurlijk niet direct meteen terug de koolstof op die in de bomen zat of die is vrijgekomen bij het kapproces.

Hernieuwbare energie heeft als grote nadeel dat het over het algemeen minder voorspelbaar is. De zon schijnt niet altijd, en de wind waait niet per se op de momenten dat we energie nodig hebben. In België kunnen zon en wind op land in theorie maximaal zo'n 135 TWh leveren op jaarbasis volgens Emis.

Dat is dus meer dan de 95 TWh die we in 2022 hebben gebruikt. Hoe we daar mee om kunnen gaan komt verder in dit artikel aan bod.

3. Kernenergie

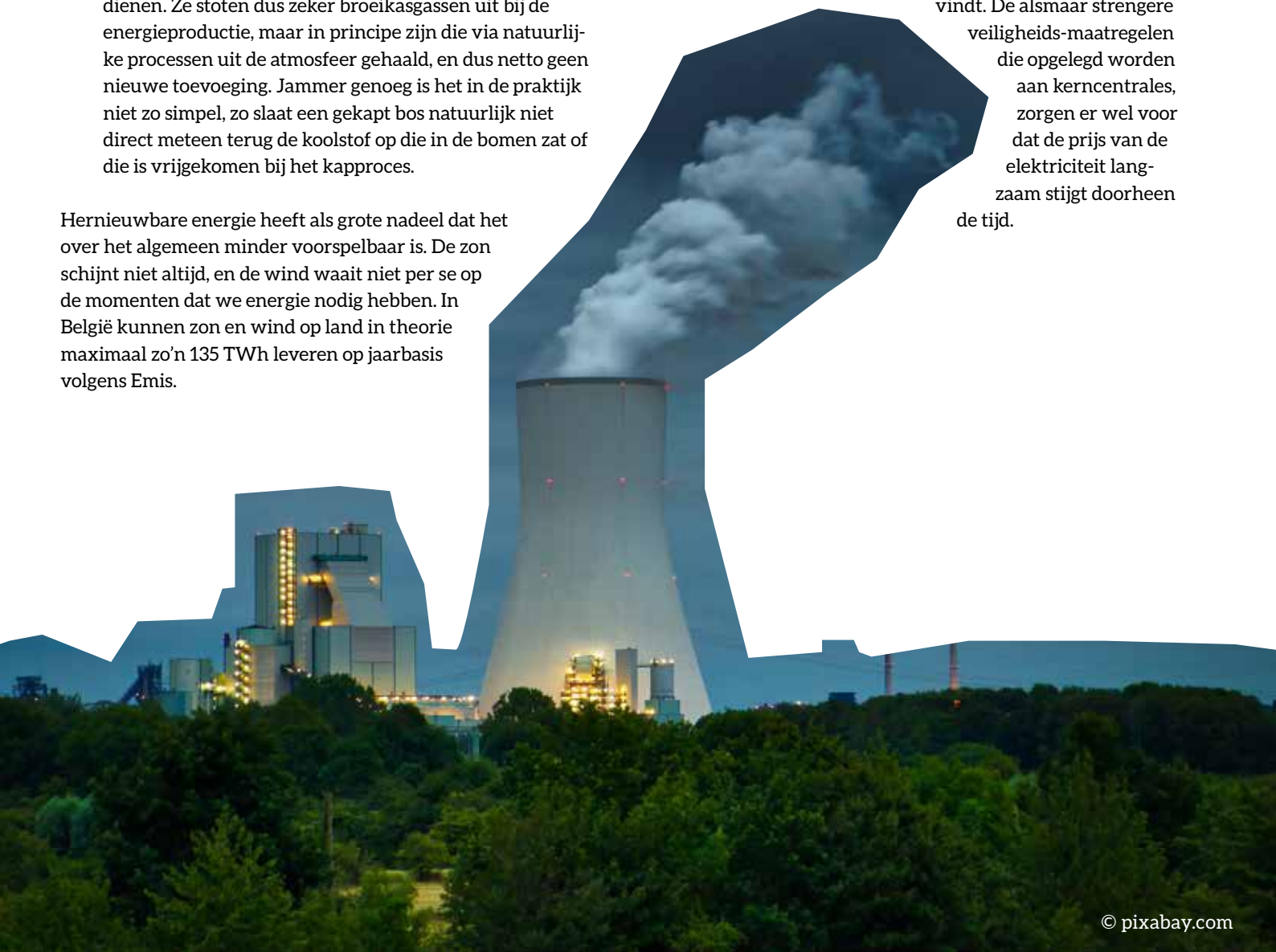
Als laatste, en meest controversiële, hebben we nog kerncentrales. De discussie rond dit onderwerp is vaak weinig genuanceerd, en er bestaan kampen van fervente voorstanders en overtuigde tegenstanders. Ik zal proberen een evenwichtige blik te bieden. Door zware atomen te splitsen komen er enorme hoeveelheden energie vrij per gram brandstof. Die vrijgekomen energie verdampst dan water dat turbines kan aandrijven. Belangrijk is dat bij dit proces geen broeikasgassen vrijkomen, waardoor kernenergie op dit moment de energiebron met de kleinste uitstoot is. Het geproduceerde kernafval is sterk radioactief, maar kan veilig worden opgeslagen, zonder risico's voor de volksgezondheid.

De problemen die met kernenergie gepaard gaan, zijn echter niet te ontkennen. Als restproduct blijft er radioactief afval op dat nog miljoenen jaren veilig gestockeerd moet worden.

Ook bestaat er bij alle kerncentrales de kans op catastrofale problemen, want als het serieus misgaat, kan de splijtingsreactie op hol slaan. Wat leidt tot "Meltdown" zoals in Tsjernobyl of Fukushima. Belangrijk is wel dat uit beide ongelukken de nodige lessen zijn getrokken om kernenergie veiliger te maken. Opvallend genoeg stelt een normaal werkende kernreactor je minder bloot aan straling dan een gascentrale. Door de natuurlijke, enorm lage concentratie van radio-actief koolstof die je in

de uitlaat van gascentrales terug-

vindt. De alsmaar strengere veiligheids-maatregelen die opgelegd worden aan kerncentrales, zorgen er wel voor dat de prijs van de elektriciteit langzaam stijgt doorheen de tijd.

EEN KORTE GESCHIEDENIS

Opvallend genoeg is het elektriciteitsverbruik in België de laatste 30 jaar slechts met 30% gestegen, in tegenstelling tot een wereldwijde verdubbeling van het elektriciteitsverbruik. Wat wel aanzienlijk veranderd is, is hoe we onze energie opwekken.

In 1990 genereerden we 25% van de elektriciteit met steenkool, wat zowat de meest vervuilende manier is om energie op te wekken. Daarom hebben we die energiecentrales langzaam uitgefaseerd, en vervangen door gascentrales. Zoals eerder aangehaald zijn gascentrales beduidend beter voor mens en klimaat dan steenkoolcentrales, maar het blijft een vervuilende bron van energie.

De laatste jaren werd er ook meer en meer ingezet op wind- en zonne-energie. Zo verdrievoudigde we onze capaciteit om windenergie op te wekken op zee en werden er subsidies uitgeschreven om het gebruik van zonnepanelen op daken aan te moedigen. Al kan je in figuur 4 wel duidelijk zien dat er nog veel werk voor de boeg ligt.

Als laatste dan de olifant in de kamer: kernenergie. De Belgische overheid kondigde al in 2003 de kernuitstap aan. Daarin besloot België geen kerncentrales meer bij te bouwen en de huidige centrales langzaam aan te sluiten. Vooral Groen en Ecolo stonden hier rotsvast achter. In de tussentijd is de kernuitstap al meerdere keren verlengd, deels op aandringen van de NVA. Op dit moment zijn twee van de zeven reactoren uitgeschakeld, en in de loop van 2025 volgen er nog drie. De twee jongste reactoren, uit 1975, worden nu voorbereid om open te blijven tot 2035, dit om de energiezekerheid te waarborgen en de bouw van 2 nieuwe gascentrales te vermijden.

WAT HEBBEN WE NODIG?

Volgens Elia, de nationale netbeheerder, hebben we vooral nood aan een duidelijk plan van aanpak. De onzekerheid rond de kernuitstap, en alle (potentiële) verlengingen die ermee gepaard gingen. Zijn nefast op de lange termijn. Ook voor de vergroening van het net, is een duidelijk plan noodzakelijk. De verdrievoudiging van de capaciteit op zee heeft weinig zin als er geen hoogspannings-verbindingen liggen tussen de kust en de rest van het land. Zeker omdat het zo'n 10 jaar duurt om grote infrastructuurwerken aan het net te plannen en af te ronden, terwijl het zo'n 4 jaar duurt om windmolens of zonnepanelen aan te leggen.

Verder hebben we ook nood aan een gezonde energiemix. Stel u voor dat we al onze energie opwekken met windmolens op de Noordzee, als de wind dan niet genoeg waait daar, valt de hele energiebevoorrading stil. Ruimtelijke spreiding van zon- en windcapaciteit kan dat probleem al sterk verminderen. Zeker zonnepanelen op daken zijn van nature heel goed gespreid, daarop inzetten is voor de energiemix dus interessant. Daaraan is de versnelde uitrol van slimme meters gelinkt, want volgens Elia is het kunnen aansturen van zulke gedecentraliseerde energiebronnen een noodzaak.

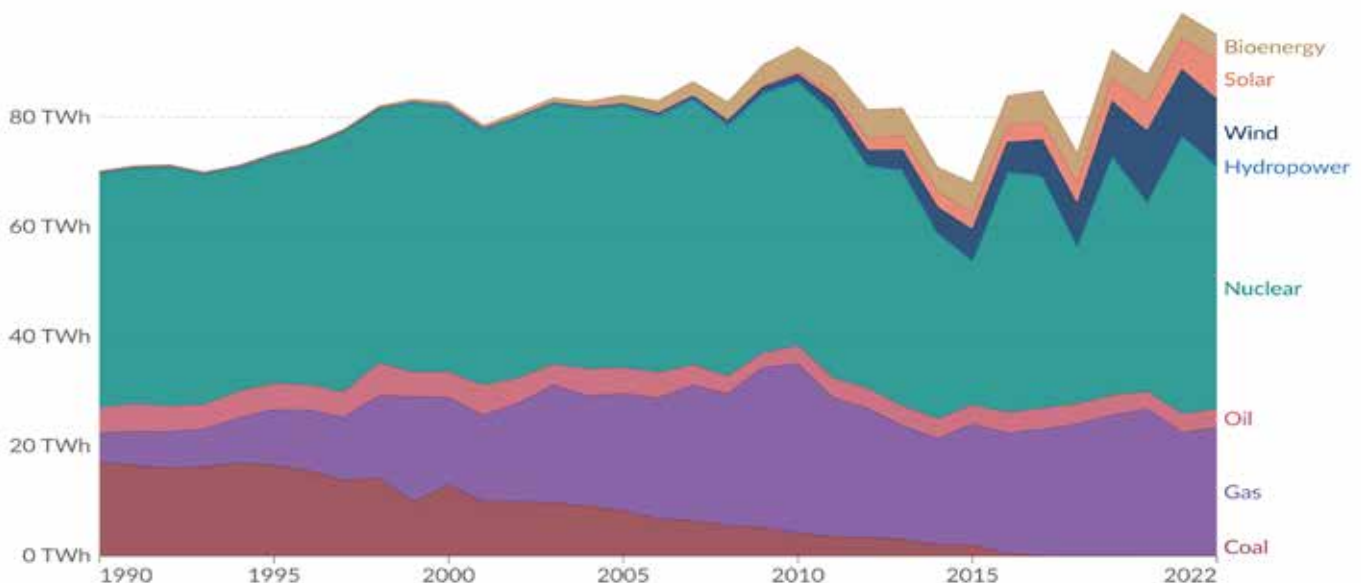
Vaak wordt aangehaald dat we een zekere basis aan energiecapaciteit nodig hebben, een basis die perfect gevuld zou worden door kerncentrales. Maar er zijn ook alternatieven zoals energieopslag en internationale connecties.

In Coe-Trois-Ponts staat bijvoorbeeld een waterkrachtcentrale die opgeladen kan worden door water van het laagste naar het hoogste bassin te pompen. Wanneer de vraag naar elektriciteit hoog is, kan de centrale gedurende 5 uur meer dan 1000 MW leveren, net iets meer dan een kernreactor.

Fig. 4

Electricity production by source, Belgium

Measured in terawatt-hours.

Data source: Ember - Yearly Electricity Data (2023); Ember - European Electricity Review (2022); Energy Institute - Statistical Review of World Energy (2023)

Note: Other renewables include waste, geothermal, wave and tidal.
OurWorldInData.org/energy | CC BY

DE PARTIJEN EN HUN STANDPUNTEN

Op het eerste gezicht lijken de standpunten van alle partijen bijzonder veel op elkaar. Zo willen ze allemaal inzetten op hernieuwbare energie en willen ze dat energie betaalbaar is. Maar er zijn wel wat verschillen, al moet je soms meer letten op wat ze niet schrijven, dan wat ze wel schrijven.

- **Partij van de Arbeid**

De PVDA doet niet veel concrete uitspraken over energie, ze willen vooral de energiebevoorrading niet meer via de vrije markt laten verlopen. Ze geloven dat nationalisering ons in staat zal stellen de energieprijzen te laten dalen en tegelijkertijd de vergroening te verwezenlijken. Hoe ze dat zullen bewerkstelligen, spreken ze zich nog niet over uit.

- **Vooruit**

Vooruit wil betaalbare en groene energie. Volgens hen heeft kernenergie een plaats, zolang het is om fossiele brandstoffen te vervangen. Ze halen de uitbreiding van de windcapaciteit op zee aan als hun verdienste, terwijl ze de vertragingen bij de hoogspanningslijn vooral in de schoenen van de Vlaamse regering schuiven, dat zijn dus de NVA, open VLD en CD&V. Verder willen ze ook inzetten op isolatiesubsidies en warmtepompen om het totale energieverbruik te verlagen.

- **Groen**

Groen wil betaalbare en groene energie. Van alle partijen hebben ze het meest concrete plannen, zo willen ze tegen 2030 de zonne- en windenergie verdrievoudigen en 65% hernieuwbare energie. Tegen 2050 willen ze een volledig hernieuwbaar energienetwerk, hoe dat exact uitgebouwd zal worden, is niet duidelijk.

Opvallend genoeg maakt Groen bijna geen woorden vuil aan kernenergie, ze halen alleen aan dat ze niet afhankelijk willen zijn van uranium geïmporteerd uit het buitenland.

Op internationaal vlak wil Groen België een voortrekkersrol laten opnemen door nu toekomstgerichte investeringen in het net te doen om zo een slim en robuust bevoorradingssysteem te verzekeren.

Net zoals Vooruit willen ze inzetten op isolatie en warmtepompen, met als doel om tegen 2050 het energiegebruik te halveren.

Tenslotte wil Groen ook de prijs van energie verlagen door bepaalde belastingen van elektriciteit naar fossiele brandstoffen te verplaatsen.

- **CD&V**

CD&V wil groene en betaalbare energie. Dat door in te zetten op een mix van zon, wind en kernenergie. Ze geloven in het potentieel van zonnepanelen, en willen de Noordzee optimaal benutten voor elektriciteitsproductie. Ook willen

ze de kernuitstap liever terugdraaien zodat we kunnen inzetten op de bouw van nieuwe kernreactoren. Op hun website vind je hun standpunt terug over energie en klimaat, maar duidelijke doelstellingen laten ze eerder achterwege.

- **Open VLD**

Open VLD wil groene energie en een efficiënter energiegebruik. Ze geloven heel hard in zon en wind, bovendien willen ze ook inzetten op waterstof. Wat een alternatieve energiebron kan worden voor zware industrie, zoals de staalproductie, maar op dit moment wordt waterstof gemaakt van fossiele brandstoffen.

Ook zijn ze duidelijk voorstander van kernenergie, ze willen de kernuitstap stopzetten en zo de bouw van nieuwe kernreactors mogelijk maken. In het bijzonder zijn ze fan van nieuwe, kleine kernreactors (small modular reactors), al heeft dit type nog ontwikkeling nodig en bestaan er bezorgdheden omtrent hun veiligheid.

- **NVA**

NVA wil betaalbare en groene energie, waarvan de bevoorrading en veiligheid verzekerd is. Zij geloven dat wind en zon kernenergie nodig heeft als back-up. Ook zijn ze geen fan van de kernuitstap, en geloven ze dat investeren in nieuwe vormen van kernenergie noodzakelijk is.

Concretere plannen dan dit heeft de NVA (nog) niet toegelicht, dus je zal het moeten doen met deze beknopte beschrijving.

- **Vlaams belang**

Het Vlaams belang wil betaalbare, betrouwbare, groene energie. Dat willen ze vooral door in te zetten op kernenergie, dus de kernuitstap terugdraaien en investeren in nieuwe vormen van kernenergie. Ze willen minder subsidies voor zonne- en windenergie, en het sociaal tarief beperken om zo tot spaarzaamheid aan te zetten.

Ook heeft de kost van 1000 miljard dat Europa zal moeten investeren om de klimaatdoelstellingen te halen, geen zin volgens hen, want Europa stoot toch maar 9% van alle broeikasgassen uit.

EN, WAT NU?

Weet jij nu op wie je gaat stemmen? Ik niet hoor! Ik hoop vooral dat je een beter beeld hebt gekregen van het complexe vraagstuk dat energie is. Er bestaan niet echt juiste of foute antwoorden, al zijn sommige standpunten wel beter onderbouwd dan andere.

Tenslotte wil ik nog graag meegeven dat verandering NU hetgene is wat we echt nodig hebben. Investeren in nieuwe technologie zijn vanzelfsprekend belangrijk, maar als we niet nu in actie schieten, missen we enorm veel potentieel om de klimaatverandering tegen te gaan. Actie vandaag met degelijke oplossingen is veel beter dan misschien actie binnen tien jaar, met oplossingen die wel eens beter zouden kunnen zijn.

STEMMEN BINNEN DE LIJNTJES

DOOR Margot Draelants

Dagenlang controleerde ik 's ochtends hoopvol mijn brievenbus, uitkijkend naar de dag dat die langverwachte brief eindelijk mijn brievenbus binnenvloog. En toen was het eindelijk zo ver: daar lag hij dan, mijn oproepingsbrief.

1

Je ontvangt een oproepingsbrief op het adres waar jouw domicilie (= je officiële adres) staat. Deze brief vermeldt waar je moet gaan stemmen en geeft ook een richtuur (om extreme drukte aan het stembureau te vermijden).

Ben je je oproepingsbrief kwijt? In de week van de verkiezingen kan je een duplicaat halen bij je gemeentebestuur (dat de dag van de verkiezingen ook open is tot het sluitingsuur van de stembureaus). Soms is het ook mogelijk een digitaal duplicaat aan te vragen.

Na het ontvangen van mijn officiële uitnodiging voor dit plechtige event, begaf ik me op mijn stalen ros, met identiteitskaart en oproepingsbrief, naar het stembureau.

2

Neem je identiteitskaart en oproepingsbrief mee naar het vermelde stembureau.

De voorzitter van het kiesbureau geeft je een chipkaart of stemformulier in ruil voor je identiteitskaart en oproepingsbrief. Met je chipkaart of stemformulier ga je naar een stemhokje, waar je dan je stem uitbrengt.

Eenmaal binnen en na even te wachten in de rij (en ondertussen onvermijdbaar, ongemakkelijke, oppervlakkige gesprekjes met kennissen te voeren), was het aan mij. Identiteitskaart en oproepingsbrief ingeruild en stembiljet ontvangen, stapte ik het stemhokje binnen.

In sommige gemeenten stem je op papier, in sommige digitaal.
Hoe je stemt in jouw gemeente kan je hier checken:
www.bit.ly/gemeente-stemmen

Tot grote spijt van senioren die de 'magic-touch-screen-touch' nog niet onder de knie hebben, maar tot grote vreugde van de bomen (en ook van de handmatige stemmentellers) bestaan er naast papieren stemmen ook elektronische stemmen. Of jij jouw inkleurkunsten kan showen of elektronisch zal stemmen hangt af van de gemeente waarin je woont.

Per verkiezing stem je slechts op 1 lijst. Dit doe je door een lijststem (1) of één of meerdere naam-/voorkeurstemmen (2) binnen een lijst uit te brengen.

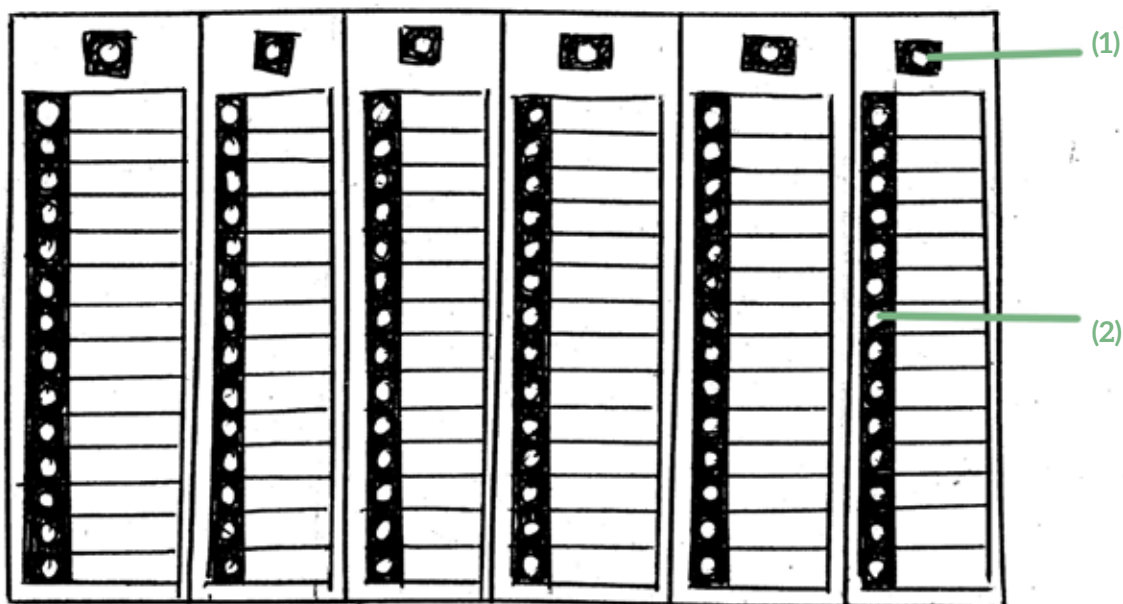
Bij een lijststem stem je voor een partij door akkoord te gaan met de volgorde van de lijst zoals die door de partij is opgesteld. Alle lijststemmen worden in volgorde van de lijst verdeeld over de kandidaten, beginnend bij de lijsttrekker en aflopend tot de lijstduwer.

Bij een naamstem/voorkeurstem geef je een bepaalde kandidaat een duwtje in de rug, hierdoor wordt deze kandidaat bevooroordeeld bij de zetelverdeling.

Vouw na het stemmen je biljet terug op en ga hiermee naar de medewerkers van het stembureau.

Let op! Je stem is ongeldig als je:

- Op meerdere lijsten stemt
- Voorkeurstemmen uitbrengt binnen verschillende partijen
- Er een scheur in je fysieke stemformulier zit
- Je getekend, doorstreept of geschreven hebt op je stemformulier

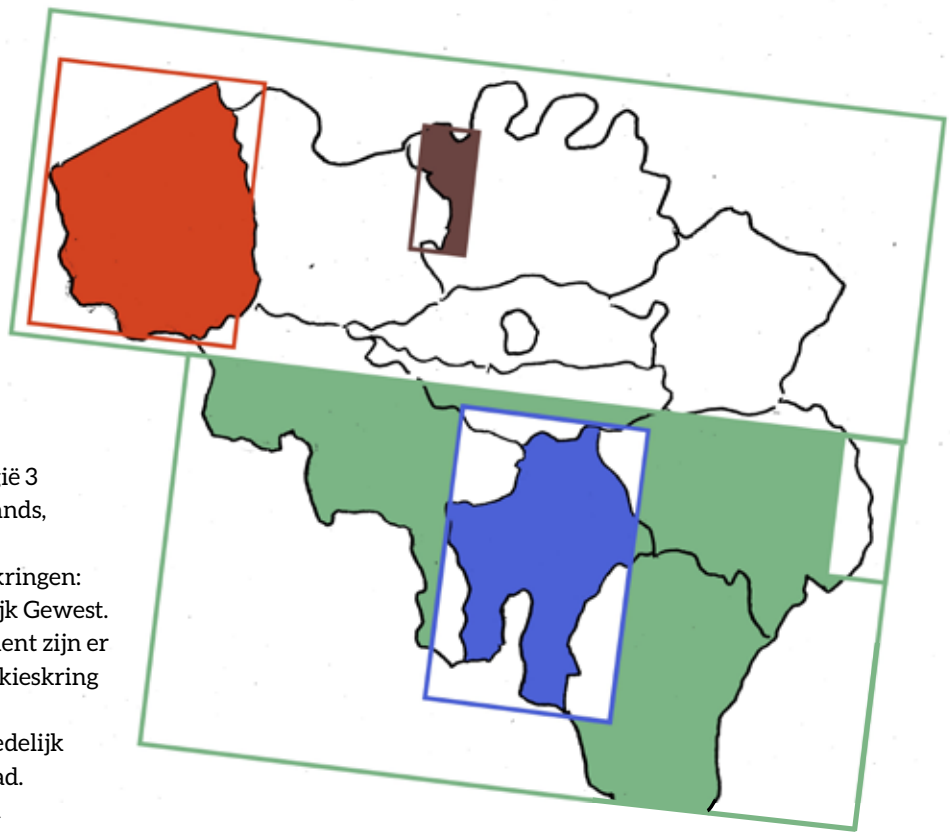
Tijd om mijn stem officieel vast te leggen: zoveel vakjes, zoveel keuzes!

6

Op het stemformulier dat jij krijgt, staan niet alle kandidaten die verkiesbaar zijn in België. De kandidaten zijn namelijk onderverdeeld in verschillende kieskringen. Iedereen die op dezelfde kieskring (groep kandidaten) kan stemmen, behoort tot hetzelfde kiescollege (groep personen die op dezelfde kandidaten kan stemmen.)

Deze kieskringen verschillen naargelang de verkiezing.

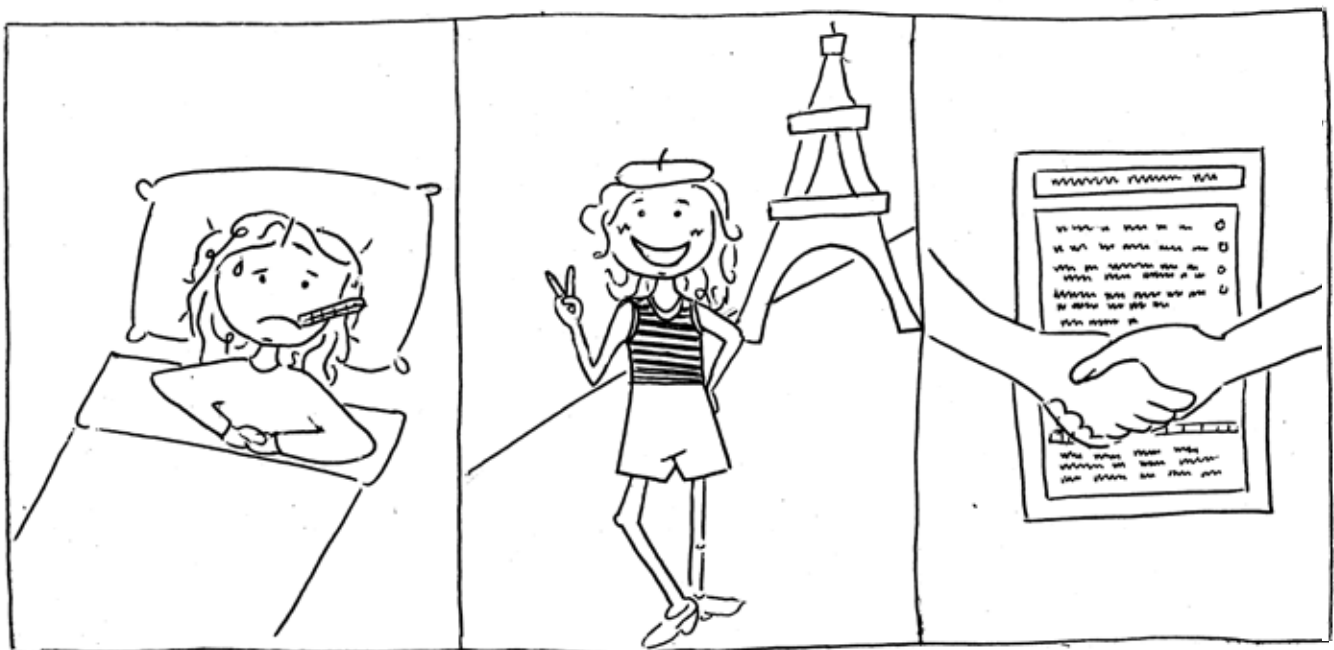
- Voor de Europese verkiezingen zijn er in België 3 kiescolleges, dit op basis van taal: een Nederlands, een Frans en een Duits kiescollege.
- Voor de Federale verkiezingen zijn er 11 kieskringen: de 10 provincies en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Voor de verkiezingen van het Vlaams parlement zijn er 6 kieskringen: de 5 Vlaamse provincies en de kieskring Brussel-Hoofdstad.
- Voor de verkiezing van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement is er 1 kieskring: Brussels-Hoofdstad.
- Voor de Gemeenteraadsverkiezing zijn er 581 kieskringen, dat is 1 kieskring per gemeente.

7

Kan je niet naar het stembureau gaan om een van de volgende redenen: ziekte, hulpbehoevend, beroepsredenen, studieredenen, vrijheidsbeperking, geloofsovertuigingen, vakantie in het buitenland? Dan kan je een volmacht geven. Je reden van afwezigheid MOET geattesteerd worden door een arts, werkgever, onderwijsinstelling, directie inrichting, religieuze overheid, gemeentebestuur, vliegticket of door het afleggen van een verklaring op eer.

Je volmacht kan je enkel geven aan iemand van hetzelfde kiescollege. Dit doe je door deze persoon een volmachtformulier te geven. Samen met dit volmachtformulier, de eigen identiteitskaart en eigen oproepingsbrief van de volmachtkrijger (met een bewijs dat deze al gestemd heeft) kan de volmachtkrijger voor jou, de volmachtgever, stemmen.

En wat als... ik nu ziek was geweest op 9 juni? Of 'en vacances' in het buitenland? Ondanks ziekte of vakantie zou ik mijn stem gelukkig toch kunnen uitbrengen, al is het dan via een tussenpersoon.

Joepie, gestemd! Al wat ons nu nog rest is
wachten op de verkiezingsresultaten!

HOE WORDT MET MIJN STEM EEN REGERING GEVORMD?

Nadat wij op 9 juni gestemd hebben, is ons werk gedaan. Maar meestal duurt het nog een hele tijd totdat we een nieuwe regering hebben (in 2010 duurde de federale regeringsvorming zelfs 541 dagen, een wereldrecord). Wat gebeurt er met onze stem nadat wij ons stembiljet in de stembus hebben gestoken, hoe wordt met onze stem een nieuwe regering gevormd en wat is juist de rol van de koning?

DOOR Bent Callewier

HOE WORDEN STEMMEN GETELD EN ZETELS VERDEELD?

Als jij je stembiljet in de stembus hebt laten vallen, moet je stem natuurlijk nog geteld worden. Nadat iedereen gestemd heeft, worden alle stembiljetten uit de stembus gehaald en begint het tellen. Eerst kijken de tellers naar hoeveel mensen op iedere partij hebben gestemd. Op basis hiervan worden de zetels in het parlement evenredig verdeeld onder de partijen: hoe meer stemmen, hoe meer zetels. Dit gebeurt volgens de Methode-D'Hondt (kan je zeker eens opzoeken 🤔). Er zijn ook mensen die blanco of ongeldig stemmen. Deze stemmen doen niet mee in de zetelverdeling. Als er dus 10 miljoen mensen hebben gestemd, waarvan 1 miljoen mensen blanco of ongeldig, dan worden de zetels verdeeld op basis van de 9 miljoen geldige stemmen. Om als partij een zetel te kunnen krijgen, moet je minstens 5 procent van het totale aantal stemmen behalen. Anders krijg je geen zetel in het parlement. Deze 5 procent-regel wordt de kiesdrempel genoemd. Deze is ingevoerd om ervoor te zorgen dat er niet heel veel kleine partijen in het parlement zouden zitten, omdat dit coalitievorming moeilijker maakt.

HOE WORDT BINNEN EEN PARTIJ BESLIST WIE PARLEMENTSLID WORDT?

De zetels zijn verdeeld onder de partijen. Nu moet iedere partij nog beslissen wie parlements-lid mag worden en dus één van de zetels krijgt. Daarvoor

wordt opnieuw naar de stembiljetten gekeken. Als kiezer kan je twee soorten stemmen uitbrengen: lijststemmen of voorkeurstemmen. Als je het bolletje bovenaan een lijst kleurt, breng je een lijststem uit. Dit kan je doen als je akkoord bent met de volgorde van de kandidaten op de lijst. Als je de bolletjes naast de namen op de lijst kleurt, breng je voorkeurstemmen uit. Dit kan je doen als je een voorkeur hebt voor bepaalde kandidaten op een lijst. Om daarna te weten te komen wie een zetel krijgt wordt met een bepaalde formule berekend hoeveel stemmen je daarvoor nodig hebt. Kandidaten die dit aantal voorkeurstemmen hebben gekregen, worden zeker al parlements-lid. De overige zetels worden toegewezen door het aantal lijststemmen te verdelen onder de kandidaten die nog niet verkozen zijn, te beginnen met de lijsttrekker (de persoon die op de eerste plaats van de lijst staat). Kandidaten die hoger op de lijst staan hebben dus meer kans om verkozen te worden.

HOE WORDT EEN REGERING GEVORMD?

Nu komt het moeilijkste deel: een nieuwe regering vormen. Alle partijen weten ondertussen hoeveel zetels ze hebben in het parlement. Nu moeten ze met andere partijen gaan praten om te kijken of ze dezelfde dingen willen bereiken in de volgende regeerperiode en dus samen in een regering willen stappen. Een cruciale voorwaarde hierbij is dat de coalitiepartijen, die samen een regering vormen, een meerderheid in het parlement moeten hebben. Samen moeten ze dus meer dan de helft van de zetels hebben. Om de onderhandelingen goed te laten verlopen, stelt onze koning

eerst een informateur aan. Dit is vaak een politicus uit de partij die het meeste stemmen heeft gehaald. De informateur polst bij alle partijen met wie ze in een meerderheid willen stappen. Het gebeurt vaak dat de koning meerdere informateurs na elkaar moet aanstellen omdat er nog niet genoeg vooruitgang is geboekt om over te gaan tot de volgende stap. Deze volgende stap is de aanstelling van de formateur. De formateur moet met de informatie van de informateur een regering proberen vormen. De partijen die willen samenwerken moeten een regeerakkoord opstellen waar ze allemaal mee instemmen. In het regeerakkoord staan de doelen van de regering voor de komende 5 jaar.

HOE WORDT BESLIST WIE MINISTER WORDT?

Als de formateur diens taak tot een goed einde brengt, wordt deze vaak de nieuwe eerste minister. Over de andere ministerpostjes (mobiliteit, klimaat, binnenlandse zaken...) moet nog onderhandeld worden binnen de partijen in de nieuw-gevormde regering. Meestal krijgt de partij met het meeste stemmen ook de meeste ministers. Hier is een kanttekening bij: ministers moeten namelijk niet verkozen worden. Een partij kan eender wie vragen om minister te worden. Zo was onze huidige minister van binnenlandse zaken, Annelies Verlinden, vroeger een advocate en stond ze tijdens de verkiezingen nergens op een lijst. Nadat alle postjes zijn verdeeld, moeten de ministers nog de eed afleggen voor de koning. Tenslotte komt er nog een vertrouwensstemming in het parlement: alle parlementsleden zeggen of ze de nieuwe regering en het regeerakkoord hun vertrouwen

geven. Normaal gezien is deze stemming geen probleem, want de regering heeft de meerderheid in het parlement. De nieuwe regering is een feit!

HOE WORDT ONS LAND BESTUURD TIJDENS DE REGERINGSVORMING?

De dag na de verkiezingen dient de regering haar ontslag in. Vanaf dat moment kan ze alleen nog beslissen over 'lopende zaken'. Dit houdt in dat het beleid waarover al beslist is, uitgevoerd wordt, maar dat er geen nieuwe beslissingen worden genomen. Deze regering heeft dus minder macht dan voor de verkiezingen. Slechts in uitzonderlijke gevallen mogen de ministers toch belangrijke beslissingen nemen. Dit mag als het land schade zou ondervinden als deze beslissing zou uitgesteld worden. Denk aan een economische crisis, zoals de Brexit, of een terreuraanslag. Totdat de nieuwe regering is aangesteld, en dat duurt soms lang, zal deze regering het land blijven besturen.

<https://www.vlaanderen.be/vlaanderen-kiest/verkiezingen-vlaams-parlement>
<https://verkiezingen.fgov.be/>
<https://www.belgium.be/nl>

IK BEN EEN BRUSSELAAR. WAT NU?

DOOR Jona Barkmeijer

Op 9 juni kunnen Brusselaars net als iedereen gaan stemmen. De JNM'ers die in Vlaanderen wonen zullen stemmen voor het Vlaamse Parlement met de Vlaamse partijen, maar de Brusselaars brengen hun stem nog net iets anders uit. Ze gaan namelijk stemmen voor het Brussel Hoofdstedelijk Parlement. In dit parlement zijn er niet enkel Waalse of Vlaamse partijen, maar zijn er 72 zetels voor de Franstalige partijen (Waalse dus) en 17 zetels voor de Nederlandstalige partijen (Vlaamse dus).

Zo stem je dus voor het Brusselse Gewest, maar hoe krijg je dan inspraak in de Vlaamse Gemeenschap die ook in Brussel zit, want daar zit een verschil in. Als je als inwoner van Brussel op een Nederlandstalige lijst stemt, gaat je stem ook tellen voor het Vlaams Gewest. Deze stemmen op de Nederlandstalige lijsten bepalen 6 leden van het Vlaams Parlement.

Ook in de Vlaamse regering is er aan Brusselse representatie gedacht: zo moet er minstens 1 inwoner van het mooie Brussel minister zijn in de Vlaamse regering. Denk maar aan Benjamin Dalle die als Brusselaar naast minister van jeugd, cultuur en armoedebestrijding ook minister van Brussel is.

Voor de Franse gemeenschap is het nog net iets anders, daar worden ze niet rechtstreeks verkozen door de inwoners, maar een stem op een Franse lijst in Brussel heeft ook daar wel invloed. Elke Vlaamse partij heeft wel zo zijn Waalse tegenhanger, zo is de tegenhanger van Groen, Ecolo en de tegenhanger van Open Vld, MR. Enkel PVDA (Partij Van De Arbeid) heeft maar 1 partij over heel België, het enige verschil is dat de partijnaam in het Frans vertaald is: PTB (Parti du Travail de Belgique).

“ Huh, maar doet Brussel dan niet mee aan de provincieverkiezingen?”

Je vraagt je waarschijnlijk af: 'Huh, maar doet Brussel dan niet mee aan de provincieverkiezingen?' Dat klopt, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft niet zoals Wallonië of Vlaanderen een provincie, maar ze heeft wel gemeentes zoals, Schaarbeek, Etterbeek, Ukkel, Brussel (de stad zelf) ... noem maar op. Zij zijn bijvoorbeeld verantwoordelijk voor het gemeentelijk onderwijsnet en het onderhoud van de openbare wegen in hun gemeente. Hier moet dus ook een gemeentebestuur gestemd worden en dat doe je ook in de gemeente waar je gedomicilieerd bent, net als de gemeentes in Vlaanderen en Wallonië. Deze verkiezingen vinden dus ook niet plaats op 9 juni, maar op 13 oktober. Ook zijn, net als bij de gewestverkiezingen, de partijen gemengd en hangt het een beetje per gemeente af. Op de verschillende nieuwsmedia kan je de lijsttrekkers vinden van jouw gemeente. Een aanrader voor als je in Brussel woont is BRUZZ.be. Dit is een nieuwsmedium dat specifiek over Brussel gaat en met een jonger doelpubliek. Ook op de website: verkiezingen.brussels vind je heel veel informatie over de verkiezingen van Brussel.

Het enige verschil is dus dat het voor de Brusselaars nog net iets ingewikkelder ligt en dat zij niet moeten stemmen voor de provincieverkiezingen. Ze moeten wel gaan stemmen voor de gewestverkiezingen, federale verkiezingen, Europese verkiezingen en de gemeenteverkiezingen. Er staat moeten omdat in Brussel wel alle verkiezingen opkomstplicht hebben, je moet dus je gezicht even laten zien in het stembokje.

EUH, EN NU, KIEZEN OFWA?

DOOR Simon Vandepitte

Dit was 'em dan, de verkiezingseuglena. Nu is het aan jullie! Hopelijk heeft de informatie uit deze Euglena jullie aan het denken gezet en het belang van gaan stemmen benadrukt. Op 9 juni en 13 oktober is het zover: dan trekken we massaal naar het stembokje, duiden een paar bolletjes aan en vervullen zo onze plicht. Daarna zullen we, normaal gezien, weer 5 jaar mogen wachten voor we gaan stemmen. Dat betekent echter niet dat we onze stem niet kunnen laten horen. Blijf kritisch nadenken over wat er om ons heen gebeurt!

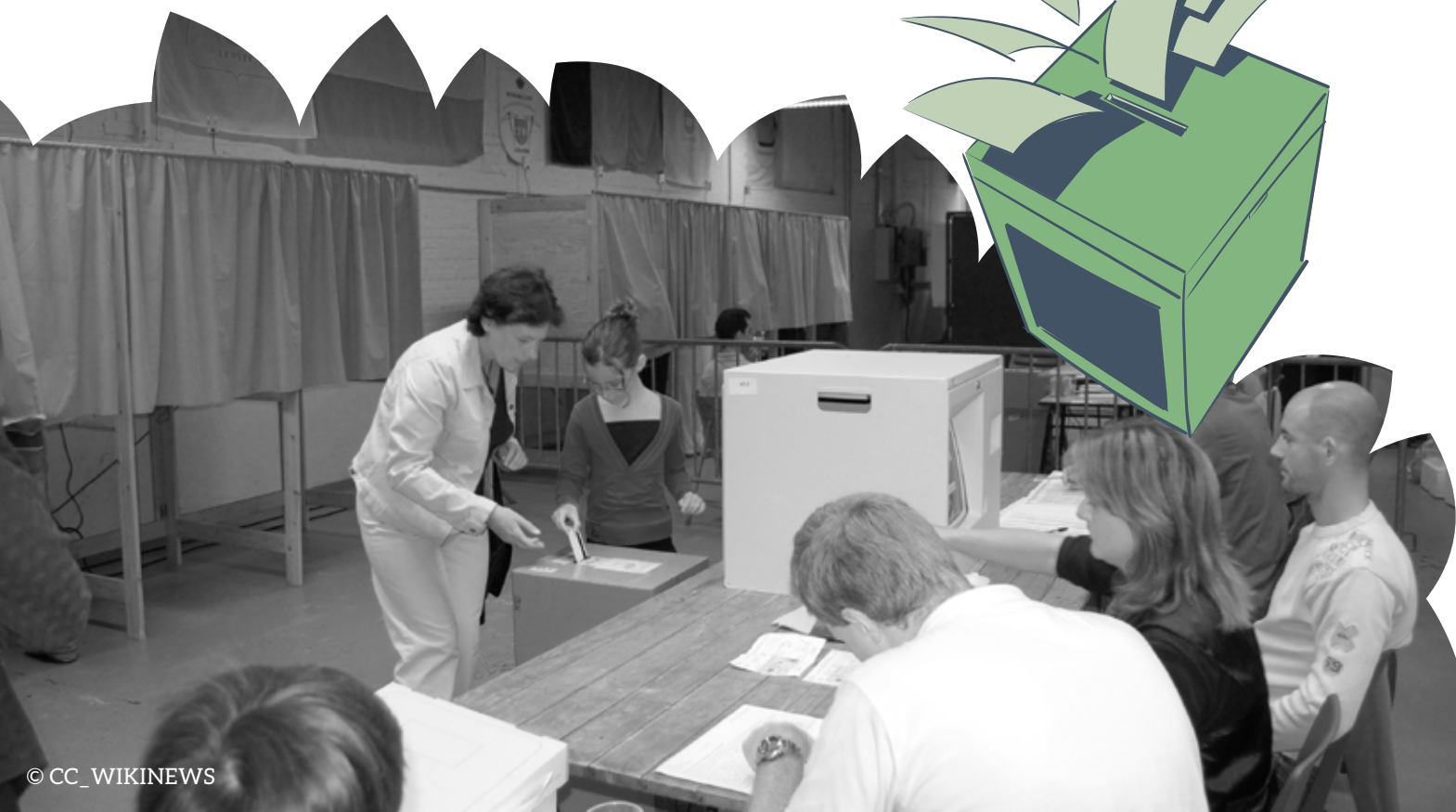
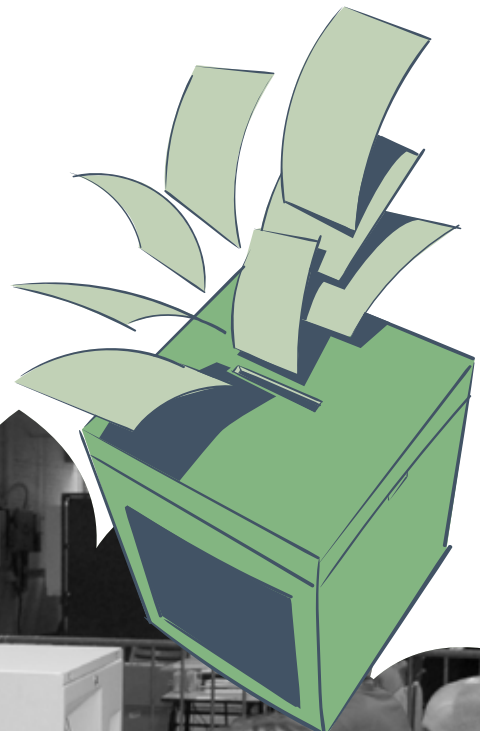
Misschien heeft het je ook bepaalde zaken in twijfel doen trekken, dingen waar je voorheen van overtuigd of zeker was. Indien dit het geval is, zijn we blij want dan hebben we een van onze doelen bereikt. Als je je nog verder wilt verdiepen in het hele verkiezingsgebeuren kun je ook op de website van JNM terecht, waar we een verkiezingspagina hebben aangemaakt. Hier vind je een hele lijst van nuttige links vinden, elk voorzien van een korte samenvatting.

We verwachten niet dat je na het lezen van deze Euglena weet op wie je gaat stemmen. Deze keuze is zeer moeilijk. Het is heel normaal dat je dat nog niet weet, Stemtests of met anderen over je twijfels praten kan je een richting geven. Een partij of politicus vinden die honderd procent bij je persoonlijke visie aansluit wordt moeilijk. Het is niet abnormaal dat je een compromis met jezelf moet sluiten. Denk voor jezelf na waar je het meeste belang aan hecht bij het kiezen van een partij en maak op die manier een doordachte keuze.

Overtuig jongeren in het algemeen van het belang van de komende verkiezingen. Politiek lijkt soms een ver-van-ons-bedshow, maar de stem van jongeren kan wel degelijk de toekomst van morgen sturen. Vergeet dit niet!

Succes met stemmen op 9 juni en 13 oktober!

Groetjes!
Simon Vandepitte

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Agro-industrieel: de sector die zich bezighoudt met voedselvoorziening, dus de productie, verwerking en distributie van landbouwproducten.

Beleidsniveau/bestuursniveau: de verschillende niveaus waarop bepaalde beslissingen worden gemaakt. In België hebben we 5 beleidsniveaus: het federale, de gemeenschappen, de gewesten, de provincies en de gemeentes. Zo nemen de gemeenschappen beslissingen over onderwijs. Beslissingen over onze treinen (mobiliteit) worden op het federale niveau genomen.

Bevoegdheid: de dingen waarover een minister of een gewest beslissingen kan nemen. Onze federale overheid heeft als bevoegdheden justitie, defensie, energie, ... Dit betekent dat enkel deze overheid hier beslissingen over kan nemen. De Vlaamse overheid kan dat niet. Voorbeelden van bevoegdheden van ministers zijn: onderwijs, mobiliteit, leefmilieu, ...

Coalitie: samenwerking tussen twee of meer partijen om een meerderheid te behalen in een parlement. Omdat deze partijen een meerderheid hebben, vormen zij ook de regering.

De Raad van State: heeft een dubbele functie: enerzijds geven ze advies over het ontwerpen van wetten, anderzijds vernietigen ze besluiten die in strijd zijn met hogere wetten.

Electoraal: duidt iets aan dat met verkiezingen of kiezers te maken heeft, bijvoorbeeld een electorale Euglena.

Federale/nationaal: duidt iets aan dat betrekking heeft op het hele land. Het federale parlement maakt wetten die gelden voor heel België.

Infrastructuur: alle voorzieningen die nodig zijn om een land goed te laten functioneren, bijvoorbeeld wegen, scholen, spoorlijnen en het elektriciteitsnetwerk.

Justitie: verzamelnaam voor alle instellingen die het recht moeten handhaven (o.a. de rechtbank).

Kapitaalkrachtig: een moeilijk woord voor rijk.

Kieskring: een gebied waarin je woont, dat bepaalt op welke kandidaten je kan stemmen.

Legislatuurperiode: de periode tussen twee verkiezingen waarin eenzelfde parlement of regering aan de macht is (bij ons federaal parlement is dit 5 jaar).

Middenklasse: een groep mensen binnen een samenleving met een gemiddeld inkomen. Ze zijn meestal de grootste groep binnen een samenleving.

Oproepingsbrief: een brief die je nodig hebt om te kunnen stemmen. Op de brief staan het adres en nummer van jouw stembureau vermeld.

Oppositie: de partijen die geen deel uitmaken van de regering. Zij controleren de regering.

Parlement: wordt rechtstreeks verkozen door het volk. Het parlement stelt wetten op en controleert de regering.

Partijpolitiek neutraal: hierbij kan je een voorkeur hebben voor bepaalde politieke standpunten, maar je hebt geen voorkeur voor bepaalde politieke partijen. JNM is partijpolitiek neutraal, maar niet politiek neutraal. We vinden natuur en milieu belangrijk, maar we hebben geen voorkeur voor een politieke partij.

Politiek neutraal: geen standpunt innemen bij politieke onderwerpen, geen voorkeur hebben voor bepaalde politieke standpunten.

Rechterlijke macht: bepaalt straffen wanneer de wetten niet worden nageleefd en spreekt zich uit over geschillen. In ons land zijn de rechtbanken de rechterlijke macht.

Regering: bestaat uit de eerste minister (in Vlaanderen de minister-president) en alle andere ministers. Ze heeft als taak om de wetten uit te voeren.

Regeerakkoord: hierin staan de doelen en prioriteiten van de regering voor de komende legislatuurperiode.

Subsidies: geld dat door de overheid aan organisaties of sectoren wordt gegeven om ze te ondersteunen. JNM ontvangt ieder jaar subsidies van de Vlaamse overheid om ervoor te zorgen dat we ons werk kunnen blijven doen.

Uitvoerende macht: zorgt ervoor dat de wetten opgesteld door de wetgevende macht, worden uitgevoerd en nageleefd. In ons land is de regering de uitvoerende macht.

Wetgevende macht: stelt de wetten op. In ons land is het parlement de wetgevende macht.

Zetels: dit zijn letterlijk de stoeltjes in het parlement. Hoe meer zetels een partij heeft, hoe meer macht die heeft.

**HUH?!
VERKIEZINGEN?!**

**ONTDEK ER MEER OVER
BINNENIN!**